

Sotenäs kommun

BUDGET 2017

samt flerårsplan 2017-2019

Budgetramar antagna av kommunfullmäktige 2016-06-02 § 55

Innehåll:

Nämnd- och förvaltningsorganisation	2
Vision och inriktningsmål	3
Programförklaring	3
Utvecklingsområden	5
God ekonomisk hushållning	6
Omvärldsbeskrivning	8
Personal	10
Ekonomisk utveckling	11
Kommunala jämförelser	12
Benchmarking i norra Bohuslän	12
Strukturkostnadsindex	13
Budgetförutsättningar 2017	14
Övergripande förutsättningar för arbetet med 2017 års budget	14
Resursberäkningar	15
Budget 2017	16
Resultatbudget	16
Kassaflödesbudget	16
Balansbudget	17
Investeringsbudget i sammandrag	17
Ekonomisk analys	18
Driftbudget	19
Specifikation av kommunbidrag (budgetramar)	19
Nämndsredovisning	20
Kommunfullmäktige, partistöd, revision, valnämnd och överförmyndare	20
Kommunstyrelsen	22
Allmän verksamhet	22
Teknisk verksamhet	24
Gymnasiet	26
Kommunal vuxenutbildning	28
Arbetsmarknadsenheten	29
Omsorgsnämnden	31
Utbildningsnämnden	34
Byggnadsnämnden	36
Miljönämnden i mellersta Bohuslän	38
Flerårsplanen 2017-2019	41
Bilaga	
Ekonomiska styrprinciper	42

NÄMND- OCH FÖRVALTNINGSORGANISATION

Kommunfullmäktige är kommunens beslutande församling.

Kommunstyrelsen, ansvarar för allmän verksamhet som strategi- och utvecklingsfrågor, personal- och organisationsfrågor, översiktlig planering, exploatering, beredskapsplanering, räddningstjänst och totalförsvaret, besöksnäring, näringslivsfrågor, information, konsumentrådgivning och kollektivtrafik, samt för teknisk verksamhet som markförsörjning, hamnar, fastighetsförvaltning, väghållning, parker, lekplatser, utomhusbad, kommunens samlade kost- och städverksamhet samt teknisk försörjning. Kommunstyrelsens ansvarar sedan 1 juli 2014 även för gymnasieverksamheten. Från maj 2015 ingår dessutom vuxenutbildningen och arbetsmarknadsenheten i kommunstyrelsens ansvarsområde. Kommunstyrelsen är också anställningsmyndighet för hela kommunens verksamhet.

Omsorgsnämnden har, med hjälp av omsorgsförvaltningen, ansvaret för individ- och familjeomsorg, äldre- och handikappomsorg, stöd och service till vissa funktionshindrade samt färdtjänst och bostadsanpassningsbidrag.

Utbildningsnämnden har, med hjälp av utbildningsförvaltningen, ansvaret för barnomsorg, förskoleklasser och fritidshem, grundskola, särskola, musikskola, bibliotek och övrig kulturverksamhet, fritidsgårds- och övrig fritidsverksamhet.

Byggnadsnämnden har ansvaret för planering, rådgivning, tillsyn och myndighetsutövning enligt bygglagstiftningen samt trafik- och trafiksäkerhetsfrågor.

Miljönämnden i mellersta Bohuslän har ansvaret för planering, rådgivning, tillsyn och myndighetsutövning enligt miljölagstiftningen i de tre kommunerna Lysekil, Munkedal och Sotenäs.

It-nämnd. Kommunens tidigare IT-avdelning ingår i den med Lysekil och Munkedal gemensamma IT-enheten. Verksamheten är organiserad inom Lysekils kommun.

Lönenämnd. Hantering av kommunens löner utförs av den med Lysekil och Munkedal gemensamma löneenheten. Verksamheten är organiserad inom Munkedals kommun.

VISION OCH MÅL

Vision 2020

Det goda kustnära livet som förenar tradition med förnyelse, hållbar utveckling och framtidstro.

Inriktningsmål

Kommunfullmäktige har antagit sju stycken inriktningsmål.

Inriktningsmål:

- Ett gott liv i Sotenäs – hela livet, präglat av respekt för den enskilde och människors lika värde
- Hållbar utveckling – demokratiskt, socialt, ekonomiskt och miljömässigt
- Goda betingelser för företagande
- En attraktiv besökskommun
- Alla finner sitt önskade boende
- Ett rikt fritids- och kulturutbud
- Ett livslångt lärande

Programförklaring för mandatperioden 2015-2018

Kommunfullmäktige har antagit en programförklaring för mandatperioden 2015-2018. Kommunstyrelsen och nämnderna har fått i uppdrag att med utgångspunkt i programförklaringen ge förslag på inriktningsmål, mål för god ekonomisk hushållning och nämndernas styrande verksamhetsmål (prioritering, verksamhetsinriktning, verksamhetsuppdrag, indikatorer och nyckeltal). Ökad befolkningsstillväxt är den viktigaste utmaningen för Sotenäs Kommun, då den ger grunden för fortsatt god infrastruktur och service för kommunens invånare och företag. Ordning och reda i kommunens ekonomi är en förutsättning för handlingsfrihet och nya investeringar

Detta skall uppnås under mandatperioden 2015-2018:

Näringsliv 2018

Befintliga företag har utvecklats och vuxit i storlek och antal arbetstillfällen.

Företagen upplever att kommunen ger förutsättningar för en bra utveckling.

Kommunens service mot näringslivet präglas av hög servicegrad och hög utvecklingstakt.

Det finns fler arbetstillfällen inom kunskapsintensiv verksamhet jämfört med 2014. Sotenäs är attraktivt för etablering av nya företag.

Det finns en långsiktig plan för utveckling av industriområden

Boende 2018

God tillgång till bostäder för helårsboende med olika upplåtelseformer.

Ett bostadsförsörjningsprogram finns med fokus på helårsboende.

150 nya bostäder har tillkommit för åretruntboende.

Mindre och prisvärda bostäder för unga och äldre prioriteras.

Handläggningstiden för bygglovsärenden uppfyller lagkrav och är kvalitetssäkrad.

Planerna medger högre byggnader än 3 våningar.

Ekonomi 2018

Antalet invånare har ökat till över 9000 och fortsätter att öka.

Kommunalskatten har återställts till 2014 års nivå

Kommunen har prioriterat kärnverksamheten

Kostnadsmedvetande är alltid en ledstjärna vid nyinvesteringar och upphandlingar.

Alla nyanställningar föregås av ett övervägande av möjligheten att utföra arbetsuppgifterna med befintlig personal.

Kommunens egna kapital har ökat och givet en handlingsfrihet avseende investeringar.

Bundet kapital i fasta anläggningar har minskat och därmed har soliditeten förstärkts.

Utbildning, Kultur & Fritid 2018

Sotenäs skolors huvuduppgift är ett livslångt lärande.

Våra ungdomar är trygga, litar på sin egen förmåga och inser betydelsen av studier för att sedan kunna försörja sig själva. De har vilja och drivkraft att lägga ner det arbete som krävs för detta och för att delta i och bidra till samhällsutvecklingen.

En plan finns för fortbildning och kompetensutveckling för personal utifrån verksamhetens behov.

Sotenäs har förskolor, fritidshem och skolor med hög kvalitet.

Skolresultaten är bland de 10 bästa i nationella mätningar

All personal har formell behörighet

Det finns förstelärare inom alla ämnesområden

Vi har valfrihet i förskola och skola avseende både utförare och pedagogik

Sotenäs skolor är en trygg miljö för elever och personal.

Varje elev syns utifrån sina egna förutsättningar och utvecklas utifrån dessa

Det råder nolltolerans mot droger, kränkande behandling, mobbning och klotter.

De skolor som fanns 2014 finns kvar.

God och näringsriktig mat serveras till våra elever.

Sotenäs erbjuder goda förutsättningar för föreningslivet att utvecklas genom samverkan.

Vi bidrar till att bevara, dokumentera och synliggöra vårt kulturarv.

Medborgarna är delaktiga och har inflytande över utbudet av fritidsaktiviteter.

Vård och Omsorg 2018

Sotenäs erbjuder trygg och respektfull omvårdnad med utgångspunkt i den enskildes behov med valfrihet avseende både utförare och insatser.

Det finns två äldrecentrum, ett i södra och ett i norra kommundelen.

Ideella krafter medverkar i stor omfattning i omsorgsverksamheten.

Omsorgstagarna upplever trygghet och respekt.

Alla som arbetar inom vård och omsorg har relevant kompetens.

En plan finns för fortbildning och kompetensutveckling för personalen utifrån verksamhetens behov.

Förebyggande insatser är viktiga i hälsoarbetet

Familjecentralen och Elevhälsan fortsätter sin verksamhet i minst samma omfattning som 2014.

Näringsriktig och god mat serveras till alla omsorgstagare.

Infrastruktur och IT 2018

Kommunens infrastruktur stödjer en tillväxt av företag och befolkning.

Trafikverket har förbättrat och säkerställt tillfartsvägarna.

Fortsatt utbyggnad av gång- och cykelvägar är genomförd vid våra tätorter.

IT-infrastrukturen är likvärdig i samhällen och på landsbygden och har gett stora möjligheter att verka på distans.

Infrastrukturen för IT är väl utbyggd och underlättar och höjer kvaliteten i den kommunala verksamheten.

Kollektivtrafiken har bibehållits och förbättrats genom närtrafik.

Gästhamnarna används under längre tid på året och ger ett positivt bidrag till kommunens ekonomi.

Kommunens gästhamnar bedrivs i entreprenadform.

Miljö 2018

Sotenäs erbjuder en god och säker livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

- Kommunen tillhandahåller dricksvatten av god kvalitet.
- Den marina nedskräpningen har minskat.
- Källsortering av hushållsavfallet har påbörjats.
- Uppvärmning av kommunens fastigheter sker med förnybar energi.
- Övergång till fossiloberoende fordon inom kommunen har inletts.

Kommunen som arbetsgivare 2018

Sotenäs kommun är en attraktiv arbetsgivare.

- Sotenäs kommun har blivit en bättre arbetsgivare, vilket medfört lägre sjukskrivningstal.
- Kommunen tar ansvar för att all personal har adekvat kompetens för sin befattning.
- Ledarskapet inom kommunen skall präglas av helhetssyn, öppenhet och delaktighet.

Utvecklingsområden

Alternativa driftsformer

För att nå målen om bemötande, service och tillgänglighet skall alternativa driftsformer prövas i ökad omfattning. Nämnder och styrelser ges i uppdrag att aktivt pröva denna möjlighet genom olika entreprenadlösningar inom sina respektive verksamhetsområden.

Övergripande miljöarbete

Samtliga förvaltningar ges i uppdrag att ta fram mål och metoder för att kommunens miljöarbete skall bli övergripande för en hållbar utveckling ur ekologiska, sociala och kulturella aspekter.

Kvalitetsarbete

Ett fortsatt betona av kvalitetsarbetet när det gäller förtydligande av mål och implementering av dessa för samtliga förvaltningar.

Hållbar ekonomi

För att långsiktigt säkerställa en hållbar ekonomi samt en verksamhet som svarar mot medborgarens behov är det viktigt att utveckla ledning och styrning av den skattefinansierade verksamheten.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Enligt kommunallagen skall det för den kommunala verksamheten finnas mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Begreppet ”god ekonomisk hushållning” har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv.

God ekonomisk hushållning ur ett **finansiellt perspektiv** innebär bl.a. att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Kommunen skall ange en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställningen i form av mål. Målformuleringarna bör utgå från vad som i normalfallet är att betrakta som god ekonomisk hushållning, anpassat till kommunens egna förhållanden och omständigheter.

God ekonomisk hushållning ur ett **verksamhetsperspektiv** tar sikte på kommunens förmåga att driva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. För att skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning måste det finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. För att åstadkomma detta samband krävs bl.a. en utvecklad planering med framförhållning och handlingsberedskap, tydliga och mätbara mål samt en rättvisande och tillförlitlig redovisning som ger information om avvikelser gentemot uppställda mål. Vidare behövs resultatanalyser och kontroller som visar hur verksamhetens prestationer och kvalitet motsvarar uppställda mål samt en effektiv organisation som säkerställer måluppfyllelsen. För att kunna styra verksamheterna måste kommunen säkerställa processer för att bedriva dessa kostnadseffektivt och ändamålsenligt.

Finansiella mål enligt god ekonomisk hushållning

Utifrån principen att varje generation själv skall bära sina kostnader och med hänsyn till kommunens finansiella ställning är de finansiella målen för mandatperioden följande:

- Årets resultat skall, för den skattefinansierade verksamheten, uppgå till lägst 5 Mkr

(1,2 % av skatte- och bidragsintäkter). Det långsiktiga målet är 2 % ca 10,0 Mkr.

- Investeringsvolymen skall i den skattefinansierade verksamheten högst uppgå till avskrivningsutrymmet inklusive årets resultat.

Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning skall ske både i delårsrapport och årsredovisning. Det är kommunstyrelsen som i förvaltningsberättelsen utvärderar uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt. Kommunstyrelsen skall även göra en samlad bedömning huruvida god ekonomisk hushållning har uppnåtts. För att kommunstyrelsen skall kunna göra denna bedömning har kommunfullmäktige angett en lägsta nivå av måluppfyllelse för att god ekonomisk hushållning skall ha uppnåtts.

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer krävs för att under räkenskapsåret ha uppnått god ekonomisk hushållning att:

- Samtliga finansiella mål har uppnåtts under räkenskapsåret
- En övervägande del av verksamhetsmålen har uppfyllts under året eller kommer att uppfyllas under den tidsperiod som anges i målformuleringen

Verksamhetsmål enligt god ekonomisk hushållning

Med utgångspunkt från vision och inriktningsmål utgörs mål för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv dels av 10 kommungemensamma mål dels av mål som kommunfullmäktige anger för kommunens olika verksamhetsområden och som återfinns i budgeten under respektive nämnds redovisning.

Kommungemensamma verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning:

Demokrati och samhälle

- Kvalitetsgarantier skall höja nyttan för kommunens invånare.

- Bevarande av kulturhistoriska värden och resurshushållning skall prägla all planering och handläggning av kommunens verksamheter.

Personal.

- Sotenäs kommun skall vara en attraktiv arbetsgivare.
- Den totala sjukfrånvaron i Sotenäs kommun skall minska.
- Ständiga förbättringar skall genomsyra allt arbete.

Energi

- Energiförbrukningen skall 2020 minska med 25 % i förhållande till 2009.

Fastigheter och anläggningar

- Kvalitén i Sotenäs kommuns fastighetsbestånd skall höjas.

Företagande

- Förbättrade förutsättningar för nya och befintliga företag.
- Utbildnings- och utvecklingsinsatser skall stimulera till ett differentierat näringsliv.

Samarbete

- Kommunen skall aktivt delta i samarbetet med övriga kommuner i norra Bohuslän i syfte att effektivisera och rationalisera verksamheten för en ökad kvalitet.

OMVÄRLDSBESKRIVNING

Internationell ekonomi

Enligt SKL:s (Sveriges kommuner och landsting) senaste rapport om det samhälls-ekonomiska läget beskrivs att världsekonomin under en följd av år utvecklats relativt svagt. I de länder med störst betydelse som mottagare av svensk export har BNP i genomsnitt årligen ökat med endast 1,5 procent under senaste fyra åren. För 2016 och 2017 räknar SKL med något bättre tillväxttal, men ökningen av BNP i dessa länder stannar vid 2 procent, vilket är en svag utveckling. Låga råvarupriser pressar tillväxtmarknaderna medan osäkerheten om framtiden tynger de mer utvecklade ekonomierna. Utvecklingen blir fortsatt dämpad inte bara i EU-området utan också i USA.

För svensk del har utvecklingen i våra grannländer stor betydelse eftersom dessa länder är mottagare av en stor del av vår export. Både den finska och den norska ekonomin brottas med omfattande problem till följd av låga olje- och råvarupriser. Inte heller den Danska ekonomin går för närvarande särskilt bra. Sammantaget beräknas BNP i dessa tre nordiska länder grannländer endast öka med 1 procent i år. Nästa år blir utvecklingen något bättre och ökningen i BNP når då i Danmark och fastlands-Norge upp mot 2 procent. Tillväxten i den finska ekonomin väntas däremot bli fortsatt svag med en BNP-ökning på endast några tiondelar över 1 procent.

Den relativt svaga utvecklingen i omvärlden gör också att utvecklingen av svensk export blir ganska dämpad. Mellan 2011 och 2014 växte den svenska exporten med svaga 1,2 procent i genomsnitt per år. Det kan jämföras med en genomsnittlig årlig tillväxt på 5,6 procent mellan 1990 och 2011. Under fjolåret blev det bättre fart på svensk export. En något förbättrad internationell konjunktur kombinerat med en betydande försvagning av den svenska kronan bidrog till detta. Exporten ökade 2015 med 5,9 procent. Mellan 2013 och 2015 försvagades den svenska kronan med över 10 procent. Under det senaste halvåret har kronan återhämtat sig något och bedömningen är att återhämtningen fortsätter. Den kronförsvagning som tidigare skett beräknas dock ha fortsatt positiv påverkan

på utvecklingen för svensk export i år och i viss mån också nästa år. Den svenska exporten beräknas i år öka med 5,2 procent och nästa år med 4,0 procent.

Svensk ekonomi

Den svenska ekonomin utvecklades synnerligen starkt i fjol och BNP växte med omkring 4 procent. I år och nästa år blir tillväxten något lägre och BNP väntas växa med runt 3 procent. Den svenska ekonomin utvecklas mycket starkt trots relativt svag internationell tillväxt. Det hänger samman med en fortsatt mycket stark utveckling av inhemsk efterfrågan. Investeringarna, inte minst byggnadsinvesteringarna, växer snabbt.

Hushållens konsumtionsutgifter har under de senaste åren, trots ökad befolkningstillväxt, vuxit i ganska maklig takt. Detta också trots att hushållens inkomster, i stort utvecklats ganska väl. Ett i utgångsläget redan högt hushållssparande har därmed blivit ännu högre. Den starka sysselsättningsökningen i kombination med fortsatt måttliga prisökningar innebär att hushållens disponibla inkomster fortsätter att växa i relativt snabb takt i år och nästa år.

I år växer också den offentliga konsumtionen rejält till följd av den omfattande flyktinginvandringen. En fortsatt stark utveckling av inhemsk efterfrågan gör att sysselsättningen och därmed också skatteunderlaget växer snabbt. Skatteunderlaget ökar i år och nästa år med drygt 2 procent i reala termer, vilket är ungefär dubbelt så snabbt som normalt. Trots konjunkturell balans fortsätter staten visa betydande underskott

Kommunsektorn

Kommunernas resultat för 2015 uppgick till 12 miljarder och låg därmed något över sektorns tumregel för god ekonomisk hushållning. Endast 9 procent av kommunerna redovisade ett negativt resultat 2015. I dessa siffror ingår återbetalning från AFA Försäkring (3,5 miljarder kronor) och det tillfälliga stödet från staten för flyktingsituationen (0,9 miljarder kronor).

Justerat för dessa tillskott uppgår resultatet i stället till 1,6 procent av skatter och generella statsbidrag. Sammantaget har kommunerna haft positiva resultat under de senaste tio åren, med i genomsnitt 2,8 procent av skatter och generella statsbidrag. En bra utveckling av skatteunderlaget 2016 och extra statligt stöd innebär att kommunerna klarar kostnadsökningar i nivå med kraftigt ökade behov i verksamheterna 2016-2017. En sämre skatteunderlagstillväxt 2018-2019, i kombination med fortsatt höga behov väntas leda till sämre resultat. För att klara ett resultat på 1 procent av skatter och generella statsbidrag krävs åtgärder motsvarande en skatthöjning på 1 krona

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

Befolkning

Invånarantalet Sotenäs 2015-12-31 uppgick till 9 006, en ökning med 75 personer från föregående år. Antalet nyfödda barn 2014 uppgick till 67 (föregående år 62). Födelseunderskottet uppgick till -42 vilket uppvägs av större inflyttning än utflyttning. Befolkningen karaktäriseras av att andelen personer 65 år och äldre är mycket hög. Medelåldern hos kommuninnevånarna 2015 uppgick till 49,1 år, en ökning med 0,2 år jämfört med 2014. Detta placerar Sotenäs högst bland kommunerna i Västra Götaland och på tredje plats i riket.

Kungshamn, Smögen, Hunnebostrand, Bovallstrand, Väjern, Hovenäset och Bohus-Malmö.

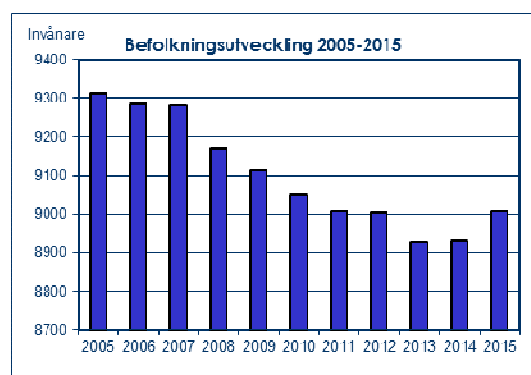
De flesta arbetstillfällen återfinns inom tillverkningsindustrin (26 procent), vilket är dubbelt så stor andel som genomsnittet i riket. Därefter kommer handel med 15 procent samt vård och omsorg med 14 procent.

Sotenäs kommun är en utpendlingskommun. Nettoutpendlingen 2014 uppgick till 56 personer jämfört med 148 och 59 personer för respektive 2012 och 2013. Bland kvinnor är inpendlingen störst, 47 personer, och bland männen är det 103 personer fler som pendlar ut ur kommunen.

Arbetsmarknaden i Sotenäs har haft en stabil karaktär över tiden. Under 2015 har antalet öppet arbetslösa ökat med 17 personer men andelen arbetslösa ligger fortfarande betydligt lägre än både länet och riket. I december 2015 var andelen arbetslösa eller sökande i program i ålder 16-64 år 3,7 procent. Att jämföra med 5,6 procent i länet och 6,3 procent i riket

Källor: SCB, SKL och AMS

Källa: SCB.

Näringsliv och arbetsmarknad

Sotenäs är starkt beroende av att basnäringarna har en trygg tillgång på arbetskraft, råvaror och kommunikationer. I kommunen finns ca 1 200 arbetsställen, de flesta knutna till orterna

PERSONAL

Sotenäs kommun har en samordnad personaladministration. Syftet är att kunna genomföra en gemensam personalpolitik i hela organisationen. Verksamheten ska även vara stöd till chefer i personalfrågor.

Personalstrategi

En av de viktigaste utmaningarna för Sotenäs kommun är att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare. Dessa utmaningar ställer stora krav på det personalstrategiska arbetet. För att vara en attraktiv arbetsgivare fokuserar Sotenäs kommun på ledarskap och medarbetarskap, hälsa, kompetensförsörjning samt jämställdhet.

Ledarskap och medarbetarskap

Genom ett coachande ledarskap visar kommunens chefer att de har tillit till varje medarbetare och deras förmåga.

För att främja ledarskapet samverkar kommunen med Tanums kommun i chefsutbildning. Kommunens chefer har genomgått eller kommer att genomgå denna utbildning.

Kommunen har infört verksamhetsutvecklande lönesättning. Lönen ska vara individuell och differentierad och avspegla uppnådda mål och resultat. Löneinstrumentet blir på detta sätt ett ledningsverktyg. Orsaken är att de centrala löneavtalen ställer krav på chefernas färdighet att genomföra lönesamtal, utarbetande av mål för verksamheten och lönekriterier samt metodik för genomförandet av samtalet. Utbildning sker kontinuerligt för nya chefer.

Ett sätt att öka medarbetarnas engagemang och delaktighet är samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare. Denna dialog förs via arbetsplatsträffar och centrala samverkansgrupper. Kommunen följer, genom en vart tredje år återkommande medarbetarenkät, aktivt upp hur medarbetare och chefer upplever sin arbetsituation och utveckling i arbetet.

Arbetsmiljö

Kommunen har fastställt en arbetsmiljöpolicy. Denna policy medför att respektive chef årligen ska sammanställa vilka arbetsmiljöåtgärder som

genomförts samt en handlingsplan för långsiktiga åtgärder. Resultat och utvärdering följs upp i respektive förvaltnings samverkansgrupp för att sedan rapporteras till respektive nämnd.

Kompetensförsörjning (rekrytera, utveckla och behålla)

Riktlinjer för rekrytering har tagits fram i syfte att kvalitetssäkra rekryteringsprocessen. Dessa riktlinjer är väl förankrade i organisationen.

Rekrytering av chefer har under det senaste året företrädesvis varit enhetschefer och rektorer.

Jämställdhet

Mot bakgrund av att arbetsgivare och arbetstagare skall samverka om aktiva åtgärder för att jämställdhet i arbetslivet ska uppnås har kommunen genomfört en systematisk lönekartläggning. Denna kartläggning genomförs kontinuerligt enligt gällande lag. Syftet med kartläggningen är att identifiera, utjämna och förhindra eventuella osakliga skillnader i löner mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt.

Ständiga förbättringar

Kommunen som arbetsgivare har kompletterat värdegrunden med kravet att ständigt förbättra verksamheten.

EKONOMISK UTVECKLING

Resultat

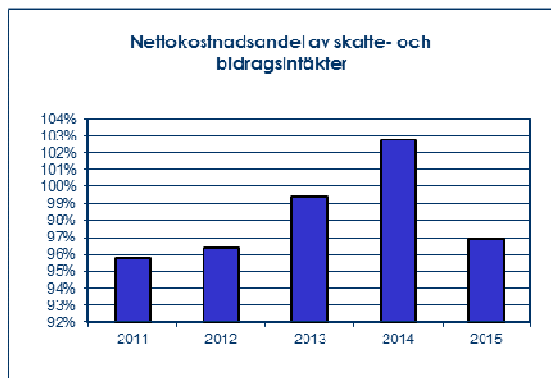
Kommunens resultat för 2015 uppgick till 13,3 Mkr för den skattefinansierade verksamheten. I resultatet ingår reavinster av befintliga fastigheter med 7,4 Mkr varför den egentliga verksamheten visar ett lägre resultat.

Belopp i Mkr	2011	2012	2013	2014	2015
Årets resultat	17,5	15,3	1,4	-14,4	13,3
Årets resultat skattefinansierad verksamhet	17,3	8,5	-3,1	-15,4	13,3
Årets resultat enligt balanskravet	3,7	13,5	0,0	-0,1	5,9

Verksamhetens nettokostnader

Den del av kommunens verksamheter, som finansieras med skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag kallas nettokostnader. Nettokostnaderna kan inte i ett längre perspektiv tillåtas öka mer än de angivna intäkterna. Mellan 2011 och 2015 ökade nettokostnaderna med 12,4 % medan skatteintäkter och utjämningsbidrag ökade 11,1 %.

Nettokostnadernas förhållande till skatte- och utjämningsbidrag bör ligga betydligt under 100 % så att det utrymme som då finns kvar kan användas för ev. amortering av lån, investeringar och/eller sparande.

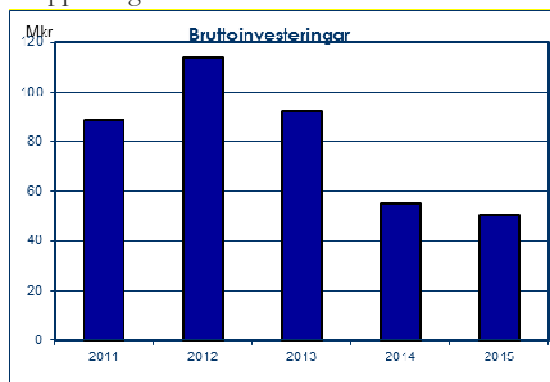
Budgetföljsamhet

De senaste boksluten med undantag för 2014 har totalt för kommunen visat överskott. Nämndernas resultat har vänt efter att ha varit svaga under en följd av år. För både 2014 och 2015 visar nämnderna ett positivt resultat mot budget.

Avvikelse i Mkr	2012	2013	2014	2015	2016 prog
Nämndsverksamhet	-2,7	-14,0	2,3	1,4	-6,1
Affärsdrivande vht	6,8	4,5	0,1	0,0	0,0
Gemensamma intäkter o kostnader	7,6	12,9	-3,0	12,3	4,5
Skatte- och bidragsintäkter	0,2	1,9	-3,6	-1,5	4,5
Övrigt	-1,8	-4,3	-0,7	-2,9	1,2
Totalt	10,1	1,0	-5,5	9,3	4,1

Investeringar

Investeringsvolymen har legat på en hög nivå under hela 2000-talet. Tack vare en från början stark likviditet och intäkter från fastighetsförsäljning har kommunen ända fram till 2011 kunnat finansiera den höga investeringsvolymen utan upplåning.

Låneskuld

Kommunens låneskuld till kreditinstitut uppgår till 190,8 Mkr. Övrig låneskuld avser långfristig leasingkulld och periodiserade anslutningsavgifter inom VA-verksamheten.

Soliditet

Kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden har under perioden 2010 till 2015 försämrats från 31 % till 23 %. Större delen av den försämrade soliditeten beror på den ökade låneskulden.

KOMMUNALA JÄMFÖRELSE

Jämförelse (benchmarking) norra Bohuslän

Kommunerna i norra Bohuslän, Lysekil, Munkedal, Sotenäs, Strömstad och Tanum bedriver sedan några år ett aktivt benchmarkingarbete. Syftet med arbetet är att genom systematiska jämförelser förklara likheter och olikheter mellan kommunerna och att detta arbete ska leda till ett erfarenhetsutbyte och lärande mellan kommunerna.

Befolkning

Kommunerna norra Bohuslän är ungefär lika stora och därmed i många avseenden lätta att jämföra med varandra.

Strömstad har under en rad av år visat en stabil ökning av antalet invånare men även övriga kommuner utom Munkedal visar stigande befolkningstal

Antal invånare 31/12	2013	2014	2015
Sotenäs	8 928	8 931	9 006
Lysekil	14 369	14 299	14 464
Munkedal	10 205	10 243	10 205
Strömstad	12 480	12 694	12 854
Tanum	12 303	12 346	12 455

Finansiella jämförelser

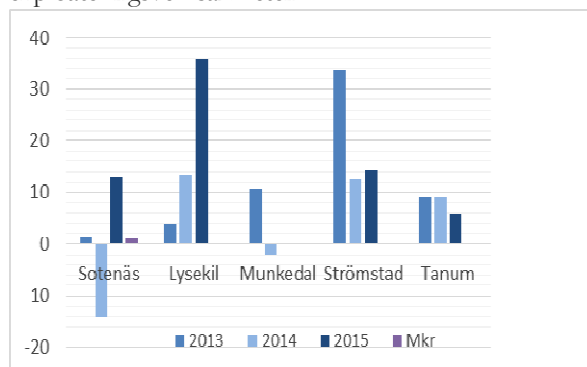
Kommunalskatt

Alla kommunerna i norra Bohuslän har en hög kommunalskatt om man jämför med genomsnittet i länet och riket. Munkedal och Lysekil tillhör de kommuner i landet som har högst utdebitering.

Kommunalskatt (%)	2013	2014	2015
Sotenäs	21,31	21,31	21,99
Lysekil	22,06	22,46	22,46
Munkedal	22,83	22,83	22,68
Strömstad	21,91	21,91	21,91
Tanum	21,56	21,56	21,56

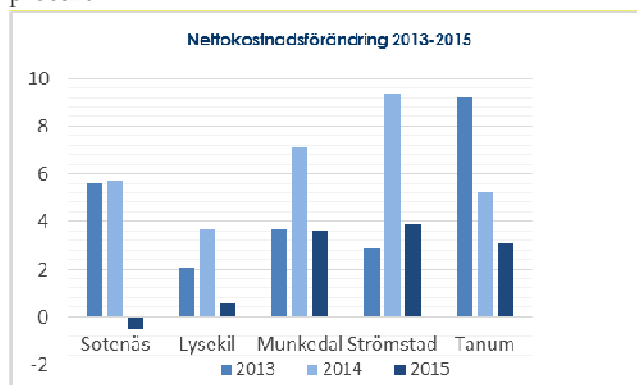
Resultat

Samtliga kommuner har 2013 och 2015 erhållit återbetalning av premier från AFA Försäkring vilket förstärkt resultaten. De stora variationerna mellan kommunerna och mellan åren förklaras till stor del av vinster i exploateringsverksamheten.

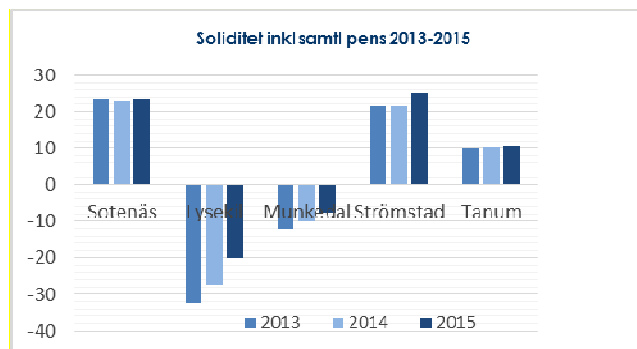
Kostnadsutveckling

För att långsiktigt nå och bibehålla en ekonomisk balans krävs att man har kontroll över kostnadsutvecklingen och att kostnaderna inte ökar snabbare än intäkterna. Den senaste treårsperioden uppgår den genomsnittliga kostnadsökningen i Sotenäs till 3,6 procent medan skatteintäkterna ökat i genomsnitt 3,4 procent

Soliditet

Den långsiktiga finansiella styrkan, soliditeten, skiljer sig väsentligt åt mellan kommunerna. Munkedal och Lysekil har negativ soliditet, och därmed ett negativt eget kapital. Sotenäs och Strömstad tillhör de kommuner i Västra Götaland som har högst soliditet.

Strukturkostnadsindex

Källa: SCB:s skrift "Vad kostar verksamheten i Din kommun".

Att jämföra en kommuns kostnader med en annan utan att ta hänsyn till varje kommuns strukturella förutsättningar ger en begränsad indikation på om en kommun är "dyr" eller inte. En annan metod är att jämföra kommunens faktiska nettokostnader i olika verksamheter med kommunens standardkostnad enligt kostnadsutjämningsystemet. Systemet utjämnar för kostnader i kommunen som beror på den egna strukturen, som t ex befolkningens sammansättning.

Indextalen tas fram av SCB och presenteras i den årliga skriften "Vad kostar verksamheten i Din kommun". Jämförelserna omfattar verksamhetsområdena barnomsorg, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. Indextalen ger en indikation på om kommunen har högre eller lägre kostnader än vad som motiveras av den egna strukturen enligt kostnadsutjämningsystemet. Ett positivt värde innebär att kommunen har en kostnadsnivå som är högre än vad strukturen motiverar, ett negativt värde visar det omvända. Avvikelsen kan bero på att kommunen bedriver verksamheten på en annan ambitions- eller effektivitetsnivå än riksgenomsnittet.

Barnomsorg

Sotenäs har under flera år legat under riksgenomsnittet vad gäller resursförbrukning och då dessutom kvaliteten är hög inom förskolan tyder detta på en effektiv organisation. Från 2010 har trenden vänt. 2014 ligger Sotenäs kommuns kostnader 26,0 % över riksgenomsnittet vilket motsvarar 9,0 Mkr.

Strukturkostnadsindex %	2012	2013	2014
Barnomsorg			
Sotenäs	10,2	15,6	26,0
Lysekil	4,9	7,1	8,8
Munkedal	26,7	-5,4	-3,8
Strömstad	11,9	3,4	9,9
Tanum	32,1	22,4	19,8

Grundskola

Samtliga kommuner har högre kostnader för grundskola än vad som är motiverat utifrån kommunens befolkningsstruktur.

Sotenäs har under ett antal år haft en hög ambitionsnivå inom grundskolan med bl. a en hög

lärartäthet. För 2014 ligger Sotenäs kostnader 18,0 % över riksgenomsnittet, vilket motsvarar 15,5 Mkr

Strukturkostnadsindex %	2012	2013	2014
Grundskola			
Sotenäs	18,8	19,5	18,0
Lysekil	5,2	0,7	7,1
Munkedal	5,6	2,6	4,3
Strömstad	16,7	11,4	6,0
Tanum	11,8	11,0	9,2

Gymnasieskola

Lysekil och Strömstad har egna gymnasieskolor medan Sotenäs och Munkedal köper i princip samtliga gymnasieplatser från andra kommuner. Tanum köper merparten av sina gymnasieplatser men har en mindre gymnasieskola med ca 120 platser. Strömstad har väsentligt högre kostnader än vad som är motiverat utifrån befolkningsstrukturen.

Strukturkostnadsindex %	2012	2013	2014
Gymnasieskola			
Sotenäs	-0,7	7,0	9,6
Lysekil	2,3	-1,3	-4,7
Munkedal	-6,4	-8,1	-10,0
Strömstad	26,1	29,2	41,7
Tanum	8,5	3,2	3,6

Äldreomsorg

Samtliga kommuner har under en lång följd av år haft högre kostnader än vad som är motiverat utifrån befolkningsstrukturen. Sotenäs kommun har under perioden 2012-2014, relativt övriga kommuner, lägre kostnader för äldreomsorgen.

Strukturkostnadsindex %	2012	2013	2014
Äldreomsorg			
Sotenäs	-1,9	2,1	0,8
Lysekil	6,1	11,1	12,0
Munkedal	20,9	21,1	21,7
Strömstad	8,4	10,8	19,1
Tanum	9,8	7,7	10,5

Individ- och familjeomsorg

Samtliga kommuner utom Strömstad har kostnader som ligger betydligt högre än vad som är motiverat utifrån strukturella förutsättningar.

Strukturkostnadsindex %	2012	2013	2014
Individ- o familjeomsorg			
Sotenäs	44,8	14,7	28,1
Lysekil	62,6	19,2	18,7
Munkedal	43,7	29,0	63,5
Strömstad	-18,6	-1,6	-14,3
Tanum	32,8	9,4	20,0

BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR 2017

Övergripande förutsättningar för arbetet med 2017 års budget

Kommunfullmäktige antog i april 2012 ett förslag till ny budgetprocess och ekonomiska styrprinciper, som innebär att kommunfullmäktige antar budgetramar för kommande år i juni månad.

Detta innebär att kommunstyrelsen skall lämna förslag till ramar under maj månad efter att under vintern/våren haft överläggningar med berörda nämnder.

Budgetförslaget 2017 utgår från följande förutsättningar:

Befolkning

I flerårsplanen 2016-2018 beräknades skatte- och bidragsintäkter utifrån ett invånarantal på 8 900 personer och oförändrad befolkning per år. Antalet invånare påverkar skatteintäkterna och en ny kommuninnevärdare betyder drygt 40 tkr i ökade skatteintäkter oavsett ålder eller inkomst. Aktuellt invånarantal uppgår till ca 9 006 och nedanstående beräkningar utgår från ett invånarantal på 9 025.

Skatteintäkter och utjämningsbidrag

Bedömning av skatteintäkter och utjämningsbidrag grundas på senaste prognoser från Sveriges Kommuner och Landsting. Via det statliga utjämningsystemet ges alla kommuner likvärdiga ekonomiska förutsättningar. En skattehöjning med 0,1 procentenheter ("10 öre") innebär ökade skatteintäkter med knappt 2,0 Mkr.

Löner och personalomkostnader

Lönekostnadsökningarna 2016 beräknades i flerårsplanen till 3,3 %. I SKL:s senaste prognos ligger timlöneutvecklingen på en något högre nivå. Lönekostnadsökningar i nedanstående beräkningar beräknas till högst 3,0 %. Löneökningarna täcks av en central pott och fördelas ut till respektive nämnd i takt med att avtalen blir klara.

Prisökningar

Nämnderna kompenseras generellt för prisökningar motsvarande den beräknade förändringen av konsumentprisindex (KPI) och intäkterna räknas upp på motsvarande sätt. KPI-förändringen beräknas till 2,0 % och de interna ersättningarna ökar med 2,0 %.

Investeringar/avskrivningar

Enligt de finansiella målen skall investeringsvolymen för den skattefinansierade verksamheten uppgå till högst avskrivningsutrymmet inklusive årets resultat.

Investeringsvolymen i den skattefinansierade verksamheten uppgick under perioden 2012-2015 till 162,3 Mkr. För 2016 har det, exklusive inkomster från fastighetsförsäljning, budgeterats 28,0 Mkr. Kommunstyrelsens förslag till investeringar uppgår till 31,0 Mkr i den skattefinansierade verksamheten och 12,2 Mkr i den avgiftsfinansierade verksamheten. Avskrivningarna, beräknas till 40,7 Mkr varav 28,5 Mkr avser den skattefinansierade verksamheten och det budgeterade resultatet beräknas till 2,5 Mkr

Upplåning

Kommunens låneskuld till kreditinstitut uppgår till 190,8 Mkr. Mot bakgrund dels av kommunens förbättrade likviditet beroende på lägre investeringstakt samt planerad amortering på befintliga lån föreslås en oförändrad ram för upptagande av nya lån på 30,0 Mkr (exkl. checkräkningskredit 20,0 Mkr).

Resursberäkningar

Skatteintäkter och utjämningsbidrag

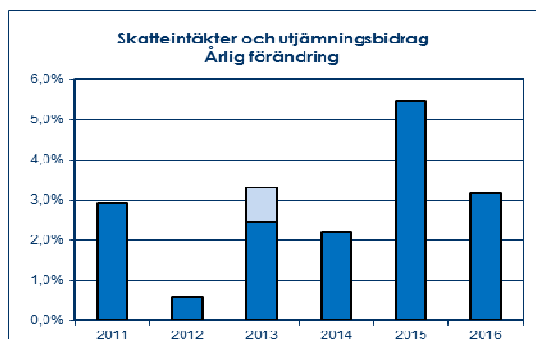
Skatteintäkter och utjämningsbidrag uppgick i 2015 års bokslut till 71 % av de totala intäkterna. Detta är en ökning jämfört med tidigare år, vilket beror på verksamheten vid Smögens fiskauktion, vilken finansieras via egna intäkter, från 2013 drivs i bolagsform.

Ökning av skatteunderlag och därmed skatteintäkter är i huvudsak kopplade till de allmänna löneökningarna i samhället. Kommunens egna skatteunderlag har ökat stadigt de senaste 10 åren och uppgick vid taxeringen 2015 till 101 % av riksgenomsnittet. Via den statliga inkomst-utjämnningen ges alla kommuner lika möjlighet att bedriva verksamhet oavsett egen skattekraft.

Genom kostnadsutjämningsystemet utjämnas för strukturella skillnader (exempelvis befolkningsstruktur) mellan landets kommuner. Orsaker till skillnader i resultat skall alltså sökas i relationen mellan kommunens skattesats och ambitionsnivå/effektivitet.

Utanför den ordinarie kostnadsutjämnningen ligger en separat utjämnning för olikheter gällande kommunens LSS-verksamhet.

Skatteväxlingen med regionen, i samband med det överförda ansvaret för kollektivtrafiken förklarar en del av den låga ökningen på 0,6 % 2012. Om man justerar för den effekt som skatteväxlingen medförde blir den egentliga ökningen 1,4 %. För 2016 beräknas skatte- och bidragsintäkterna öka med 3,2 %. Inför 2015 höjdes kommunens utdebitering med 0,68 procentenheter

Finansnetto

Kommunens finansnetto har förbättras vilket beror på lägre räntekostnader. Under perioden 2011 till 2015 har likviditeten förbättras betydligt vilket gör att för 2017 beräknas ett finansnetto på 0,5 Mkr. Internränta från VA-kollektivet beräknas till 3,0 Mkr.

Avskrivningar/Kapitalkostnader

Avskrivningarna beräknas till 28,5 Mkr i den skattefinansierade verksamheten och de interna kapitalkostnaderna som ingår i nämndernas kommunbidrag beräknas till 38,7 Mkr.

Löneökningar

Utifrån ovan givna förutsättningar beräknas det centrala utrymmet för löneökningar 2017 till 13,6 Mkr.

Pensionskostnader

Kostnaden för årets intjänande av individuell del (cirka 4 % av årets lön) täcks av personalomkostnadspålägget (PO-pålägg). Utbetalning av pensioner samt premier för förmånsbestämd ålderspension täcks till viss del av PO-pålägget. Överskjutande del beräknas uppgå till 10,9 Mkr.

Driftbidrag och riskkostnader

För att fortsatt ge allmänheten möjlighet till bad för en rimlig avgift lämnas ett driftbidrag till Tumlaren som för 2017 beräknas till 1,5 Mkr. Försäkringspremier samt övriga gemensamma kostnader beräknas till 2,0 Mkr.

BUDGET 2017

Resultatbudget

Belopp i Tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens resultat exkl affärsdrivande verksamhet	-435 024	-457 719	-480 653
Avskrivningar	- 29 922	-28 000	-28 500
Verksamhetens nettokostnader	-464 946	-485 719	-509 153
Skatteintäkter	411 834	435 637	447 197
Inkomstutjämning	42 145	38 311	49 326
Kostnadsutjämning m m	-1 423	-5 847	-15 649
Generellt statsbidrag			9 500
LSS-utjämning	-2 081	-2 866	-8 908
Fastighetsavgift	25 098	25 333	26 650
Interna finansiella poster	3 898	3 500	3 000
Finansiella intäkter	2 563	2 800	3 500
Finansiella kostnader	- 3 789	-4 500	-3 000
Skatteintäkter, utjämningsbidrag, finansnetto	453 173	492 368	508 116
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto för den skattefinansierade verksamheten	13 299	6 649	2 463
Affärsdrivande verksamhet	0	0	0
Årets resultat	13 299	6 649	2 463
Avgår vinst vid försäljning av fastigheter	- 7 412	0	0
Avsättning till resultatutjämningsreserv	-1 131	0	0
Disposition ur resultatutjämningsreserv (RUR)	0		
Årets balanskravsresultat	4 756	6 649	2 463

Kassaflödesbudget

Belopp i Tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Löpande verksamhet			
Årets resultat, skattefinansierad verksamhet	13 299	6 649	2 500
Årets resultat, affärsdrivande verksamhet	0	0	0
Avskrivningar, skattefinansierad verksamhet	29 922	28 000	28 500
Avskrivningar, affärsdrivande verksamhet	12 135	12 200	12 200
Övriga ej likviditetspåverkande poster	-12 088	-6 000	-6 000
Kassaflöde från den löpande verksamheten	43 268	40 849	37 200
Kapitalbinding			
Förändring kortfristiga fordringar/skulder	19 814	0	0
Förändrad kapitalbinding	19 814	0	0
Investeringsverksamhet			
Nettoinvesteringar, skattefinansierad verksamhet	-21 081	-28 000	-31 000
Nettoinvesteringar, affärsdrivande verksamhet	-28 863	-12 200	-12 200
Fastighetsförsäljning	14 045	8 000	8 000
Placering / Försäljning värdepapper	22	0	0
Investeringsnetto	-35 877	-32 200	-35 200
Finansiering			
Återbetald utlåning	6 572	0	0
Långfristig upplåning	4 985	0	0
Amortering/avskrivning	0	0	0
Finansieringsnetto	11 557	0	0
Förändring likvida medel	38 762	8 649	2 000

Balansbudget

Belopp i Tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Tillgångar			
Anläggningstillgångar	815 437	841 253	843 753
Kortfristiga fordringar, lager	69 660	56 137	54 100
Likvida medel	51 063	22 417	24 417
Summa tillgångar	936 160	919 807	922 270
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	462 977	462 573	465 036
Avsättningar för pensioner mm	23 603	24 214	24 214
Långfristiga skulder	330 081	342 502	342 502
Kortfristiga skulder	119 499	90 518	90 518
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	936 160	919 807	922 270
Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser	243 308	240 941	237 031
Borgensåtaganden (oförändrad omfattning antagen)	501 567	479 296	501 567
Soliditet			
- enligt balansräkning	49,5%	50,3%	50,4%
- inklusive samtliga pensionsförpliktelser	23,5%	24,1%	24,7%

Investeringsbudget Sammandrag

Belopp i Tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Fastighetsköp, markreglering	848	0	
Fastighetsförsäljning		-10 000	
Exploatering	1 304	0	
Hamnar	2 121	2 700	
Fastigheter	7 128	23 500	
Väghållning	4 450	2 800	
Fritidsanläggningar, parker, torg, lekplatser, utomhusbad	1 670	1 500	
Räddningstjänst, totalförsvaret	1 333	450	
Fordon och maskiner	878	1 000	
Inventarier mm, kommunstyrelsens allmänna och tekniska vht	1 799	900	
Inventarier mm, omsorgsförvaltning	238	500	
Inventarier mm, utbildningsförvaltning	0	300	
Inventarier mm, miljö- och byggförvaltning	0	0	
Oförutsett	0	4 350	
Delsumma skattefinansierad verksamhet	21 769	28 000	31 000
VA-försörjning	28 863	12 200	12 200
Delsumma avgiftsfinansierad verksamhet	28 863	12 200	12 200
Summa nettoinvesteringar	50 634	40 200	43 200
Försäljning, inventarier	42	0	
Fastighetsförsäljning, exploateringsverksamhet	2 975	8 000	8 000
Fastighetsförsäljning, befintliga fastigheter	11 029	0	
Summa investeringsverksamhet	36 544	32 200	35 200

Ekonomisk analys

Resultatbudget

Årets budgeterade resultat uppgår till 2,5 Mkr för den skattefinansierade verksamheten vilket innebär att det finansiella resultatmålet, 5,0 Mkr, inte kommer att infrias.

Verksamhetens nettokostnader

Totalt uppgår verksamhetens nettokostnader till 509,1 Mkr, vilket är en ökning jämfört med 2016 års budget med 23,4 Mkr (4,3 %). Förändringen förklaras av följande: (Mkr)

Löneökningar	12,5
Prisökningar netto	0,2
Ökade avskrivningar	0,5
Utökade ramar	10,2
Summa	23,4

Skatteintäkter och utjämningsbidrag

Skatteintäkterna och utjämningsbidragen ökar med 17,6 Mkr (3,6 %) jämfört med budget 2016 och uppgår till 508,1 Mkr. Bakom förändringen ligger följande:

	Mkr
Ökat skatteunderlag	11,5
Förändrad utjämning	11,0
Förändrad kostnadsutjämning mm	-9,7
Förändrad LSS-utjämning	-6,0
Ökad intäkt fastighetsavgift	1,3
Generellt bidrag	9,5
Summa	17,6

Finansnetto

Finansnettot budgeteras till 3,5 Mkr vilket är 1,7 Mkr högre än budget 2015. Ökningen beror på lägre kostnadsränta.

Kassaflöde

Enligt budget ökar de likvida medlen med 2,0 Mkr exklusive upplåning 2017.

Balansbudget

Anläggningstillgångarna beräknas öka med 0,5 Mkr jämfört med budget för 2016. Kortfristiga fodringar beräknas minska med 2,0 Mkr och kortfristiga skulder beräknas vara oförändrade jämfört med 2016. I 2017 års budget finns ingen budgeterad förändring av låneskulden.

Investeringsbudget

Skattefinansierad verksamhet:

Investeringsanslaget enligt antagen budget upptas till 31,0 Mkr. Inkomster från försäljning av befintliga fastigheter har tidigare år beräknats till betydande belopp. Försäljningstakten har inte motsvarat beräkningarna varför årets budget endast innehåller inkomster från försäljning av fastigheter i exploateringsverksamheten.

Förslaget till investeringsbudget är inte specificerad per projekt utan anslaget kommer att fördelas ut vid senare tillfälle.

Avgiftsfinansierad verksamhet:

De totala nettoinvesteringarna för VA-verksamheten under 2017 budgeteras till 12,2 Mkr.

Driftbudget, skattefinansierad verksamhet

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Kommunfullmäktige och partistöd	695	795	795
Kommunrevisionen	539	584	584
Valnämnd	86	25	25
Överförmyndare	945	737	737
<i>Delsumma</i>	2 265	2 141	2 141
Kommunstyrelsen			
Allmän verksamhet	35 246	36 172	37 370
Teknisk verksamhet	21 231	21 648	20 079
Arbetsmarknadsenhet	5 757	6 120	6 024
Gymnasieskola och vuxenutbildning	43 521	42 383	43 618
<i>Totalt kommunstyrelsen</i>	105 755	106 323	107 092
IT-nämnden	6 444	6 019	6 122
Lönenämnden	2 522	2 372	2 612
Omsorgsnämnden	216 426	211 610	217 085
Utbildningsnämnden	141 587	141 640	144 922
Byggnadsnämnden	5 265	5 757	6 302
Miljönämnden i mellersta Bohuslän	1 017	1 401	1 401
Summa egentlig nämndsverksamhet	481 281	477 263	487 678
Pensions- personalomkostnader	3 328	10 880	10 880
Driftbidrag Tumlaren / Föreningen Hav och Land	2 419	2 000	2 000
Förvaltningsgemensamt	-2 324	2 000	2 000
Utrymme för löneökningar och oförutsedda utgifter 2016		1 034	12 928
Utrymme för löneökningar och oförutsedda utgifter 2017		10 021	10 646
Exploateringsverksamhet	-2 792	-6 000	-6 000
Vinst vid försäljning av anläggningstillgångar	-7 412	0	0
Avgår kapitalkostnader	-39 476	-39 749	-39 479
Summa nämndsverksamhet	435 024	457 719	480 653

Specifikation av kommunbidrag (budgetramar)

Kommunstyrelsen, allmän och teknisk verksamhet, vux, ame gymn.

	tkr
Ram budget 2016	106 327
Pris- och intäktsökningar, netto	- 735
Utökad Ram	1 500
Summa ram budget 2017	107 092

Omsorgsnämnden

	tkr
Ram budget 2016	211 610
Pris- och intäktsökningar, netto	75
Utökad ram	5 400
Summa ram budget 2017	217 085

IT-nämnden

	tkr
Ram budget 2016	6 016
Pris- och intäktsökningar löneök, netto	107
Effektiviseringskrav	
Summa ram budget 2017	6 122

Utbildningsnämnden

	tkr
Ram budget 2016	141 640
Pris- och intäktsökningar, netto	782
Utökad ram	2 500
Summa ram budget 2017	144 922

Byggnadsnämnden

	tkr
Ram budget 2016	5 757
Pris- och intäktsökningar, netto	-55
Utökad ram	600
Summa ram budget 2017	6 302

Miljönämnden i mellersta Bohuslän

	tkr
Ram budget 2016	1 401
Pris- och intäktsökningar löneök, netto	
Effektiviseringskrav	
Summa ram budget 2017	1 401

Lönenämnden

	tkr
Ram budget 2016	2 372
Pris- och intäktsökningar löneök, netto	40
Utökad ram	200
Summa ram budget 2017	2 612

NÄMNDSREDOVISNING

KOMMUNFULLMÄKTIGE, PARTISTÖD, REVISION, VALNÄMND OCH ÖVERFÖRMYNDARE

Kommunfullmäktige och partistöd

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader	-695	-795	-795
Nettokostnad	-695	-795	-795
Kommunbidrag	795	795	795
Resultat	100	0	0

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige består från och med mandatperioden 2015-2018 av 31 ledamöter mot tidigare 41. Fullmäktige sammanträder vanligen 7 gånger per år. Mandatfördelningen 2015-2018 är: Moderata Samlingspartiet 11, Arbetarepartiet-Socialdemokraterna 10, Folkpartiet liberalerna 3, Centerpartiet 2, Vänsterpartiet 1, Miljöpartiet de gröna 1, Sverigedemokraterna 2, Kristdemokraterna 1.

Kommunfullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen, främst mål och riktlinjer för verksamheten samt budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor.

Partistöd

Anslaget för kommunalt partistöd i Sotenäs uppgår från 2011 till 18 % av basbeloppet gånger antalet mandat i kommunfullmäktige. 8 % av ett basbelopp utgår som grundbidrag till i kommunfullmäktige representerat parti. Återstoden av budgetanslaget fördelas jämnt per mandat i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens förslag:

För kommunfullmäktige föreslås ingen förändring av anslaget vilket innebär en budgetram på 795 tkr.

Kommunrevisionen

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader	-539	-584	-584
Nettokostnad	-539	-584	-584
Kommunbidrag	584	584	584
Resultat	45	0	0

De kommunala revisorerna är 5 till antalet. Kommunrevisionen biträds av ett externt revisionsbolag.

Uppdrag

Revisorerna skall årligen granska om all verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt, den ekonomiska hushållningen är god, styrningen effektiv, redovisningen tillförlitlig, förmögenhetsförvaltningen säker och om den interna kontrollen i övrigt är tillräcklig. Revisorerna skall också bedöma och uttala sig om resultatet, som det redovisas i delårsrapportens och årsredovisningens förvaltningsberättelse, är förenligt med av kommunfullmäktige fastställda finansiella och verksamhetsmässiga mål.

Revisorerna har också, efter ändringar i kommunallagen, fått uppgiften att bevaka och agera vid misstanke om lagtrots samt fått utökade befogenheter att granska myndighetsutövningen om kommunen inte verkställer gynnande biståndsbeslut.

De granskningsuppgifter som följer av lagen om *God ekonomisk hushållning* har, med nuvarande ambitionsnivå, inarbetats i befintlig budget.

Genom införandet av transparensdirektivet har beslutats att kommunens revisorer, under vissa omständigheter, skall utfärda ett särskilt intyg. Detta intyg, som vid anfordran skall kunna uppvisas för konkurrensverket, ställer krav på en särskild granskning av räkenskaperna. Det är ännu oklart om regelverket kräver extra insatser av revisorerna, så och tills vidare avsätts inga särskilda resurser för uppgiften.

Mål

Målen för den kommunala revisionen definieras i lagstiftning, reglemente och *God revisionsred i kommuner*.

Utifrån en årlig analys av risk- och väsentlighet skall revisorerna genom sin granskning

- verka för att fullmäktiges mål och uppdrag genomförs och följs upp
- tillse att redovisningen är rättvisande
- försäkra sig om att nämnderna tar ett aktivt ansvar för styrning, uppföljning och kontroll av ekonomi och verksamhet

Revisorernas granskning skall också vara stödjande och förebyggande. Genom öppenhet och god kommunikation med uppdragsgivare och revisionsobjekt skapas förtroende för revisionen och en bredare kunskap om revisorernas uppgift och arbetssätt.

Kommunstyrelsens förslag:

För revisionen föreslås ingen förändring av anslaget vilket innebär en budgettram på 584 tkr.

Valnämnden

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Intäkter			
Kostnader	-87	-25	-25
Nettokostnad	-87	-25	-25
Kommunbidrag	25	25	25
Resultat	-61	0	0

Valnämndens uppdrag är att vara lokal valmyndighet i Sotenäs och ansvara för genomförandet av val till riksdagen, regionfullmäktige och kommunfullmäktige, val till Europaparlamentet samt nationella och lokala folkomröstningar. Valnämndens arbete styrs främst av vad som föreskrivs i vallagen.

Kommunstyrelsens förslag:

För valnämnden föreslås ingen förändring av anslaget vilket innebär en budgettram på 25 tkr.

Överförmyndare

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Intäkter	68	0	0
Kostnader	-1 013	-737	-737
Nettokostnad	-945	-737	-737
Kommunbidrag	737	737	737
Resultat	-208	0	0

Överförmynderiet omfattar följande verksamheter:

- Utredning av behov av godmanskap och förvaltare.
- Tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares löpande verksamhet.
- Granskning av årsredovisningar rörande förvaltat egendom.
- Granskning av vissa större förvaltningsåtgärder företagna av ställföreträdare mm.
- Administration och arkiv.

Överförmyndaren har som sin huvuduppgift att kontrollera att förmyndarskap, godmanskap och förvaltare sköts på ett korrekt sätt. Överförmyndaren ansvarar direkt under kommunfullmäktige för sina uppgifter. Från och med 2011 utförs all handläggning av överförmyndarärenden av Uddevalla kommun enligt upprättat avtal.

Kommunstyrelsens förslag:

För överförmyndarverksamheten föreslås ingen förändring av anslaget vilket innebär en budgettram på 737 tkr.

KOMMUNSTYRELSEN, ALLMÄN, TEKNISK VERKSAMHET, GYMNASIE- OCH VUXENUTBILNING SAMT ARBETSMARKANDSENHETEN

Kommunstyrelsen leder och samordnar kommunens verksamhet. Kommunstyrelsen består av 11 ledamöter. För beredning av ärenden till kommunstyrelsen svarar arbetsutskottet, personalutskottet och teknisk utskott.

Resultaträkning, skattefinansierad verksamhet, allmän och teknisk vht.

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	137 437	136 672	
Verksamhetens kostnader	-193 914	-194 496	
Verksamhetsresultat	-56 477	-57 824	-57 450
Kommunbidrag	57 371	57 824	57 450
Årets resultat	894	0	0
Eget kapital	3 570	4 464	

Uppdrag

Kommunstyrelsen ansvarar för allmän verksamhet som strategi- och utvecklingsfrågor, personal- och organisationsfrågor, översiktlig planering, exploatering, beredningsplanering, räddningstjänst och totalförsvaret, besöksnäring, näringslivsfrågor, information, konsumentrådgivning och kollektivtrafik, samt för teknisk verksamhet som markförsörjning, hamnar, fastighetsförvaltning, väghållning, parker, lekplatser, utomhusbad, kommunens samlade kost- och städverksamhet samt teknisk försörjning. Kommunstyrelsens ansvarar sedan 1 juli 2014 även för gymnasieverksamheten. Från maj 2015 ingår dessutom vuxenutbildningen och arbetsmarknadsenheten i kommunstyrelsens ansvarsområde. Kommunstyrelsen är också anställningsmyndighet för hela kommunens verksamhet.

ALLMÄN VERKSAMHET

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	13 917	10 462	
Verksamhetens kostnader	-49 163	-46 638	
Verksamhetsresultat	-35 246	-36 176	-37 370
Kommunbidrag	33 990	36 176	37 370
Årets resultat	-1 256	0	0
Eget kapital	1 760	504	0

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

- Kommunledningskontoret skall skapa goda administrativa rutiner och en kvalitetssäkrad ärendehantering.
- Kommunen skall fortsatt verka för ett ökat resande med kollektivtrafiken.

- Målet för hälsorådets arbete är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för alla Sotenäsbor.
- Räddningstjänsten skall verka för en ökad samverkan i syfte att skapa en trygg och säker kommun.

Ekonomi

Kommunstyrelsens allmänna verksamhet har under den senaste treårsperioden redovisat underskott gentemot budget. Med få undantag har samtliga avdelningar visat god budgetföljsamhet. Prognosen för 2016 pekar mot en budget i balans.

Verksamhet 2017-2019

Allmänna förutsättningar

Kansliavdelningen arbetar med att effektivisera och standardisera ärendehanteringsprocessen i samarbete med kringliggande kommuner. Kommunen medverkar i ett projekt som syftar till att införa e-arkiv tillsammans med flera andra kommuner. Inom TUA kommer arbetet med projekt Industriell symbios att intensifieras. Målet är att förbättra kommunens position i Svenskt Näringslivs ranking varje år.

Näringslivsklimatet skall förbättras genom nära samverkan med kommunens företagare. Detta kommer att åstadkommas genom ett engagerat samarbete kring näringslivets förutsättningar och möjligheter att driva, utveckla och starta företag i Sotenäs kommun

Genom att i samverkan öka insatserna för hållbar kvalitetsutveckling, affärsutveckling och innovation har Sotenäs kommun om än i hård konkurrens stor potential att attrahera fler besökare, förlänga turistsäsongen och öka tillväxten.

Personalavdelningens fokus under det kommande året är att fortsätta driva rehabiliteringsarbetet tillsammans med berörda chefer för att minska ohälsotalet, samt komma med förslag på förebyggande insatser för att minska inflödet av sjukfall.

Under året kommer en insatts kring ledarskapsutveckling startas upp med syfte att stärka samtliga chefer i deras roll. Utbildningen är baserad på kommunens värdegrund och

förankrad i vetenskapliga studier och beprövad erfarenheten medarbetarundersökning för samtlig personal kommer genomföras under hösten 2016. Ett fördjupat arbete med kommunens värdegrund kommer att starta under 2016 för att vara klart under 2017. Avsikten är att medvetandegöra kommunens värdegrund för alla medarbetare i organisationen.

Räddningstjänsten ska verka för samsyn och ta ett samlat grepp inom området trygghet och säkerhet, exempelvis genom att bli en del i det brottsförebyggande arbetet. Detta för att så framgångsrikt som möjligt nå resultat för dem som bor, vistas eller verkar i kommunen. Skyddet mot oönskade händelser styrs bäst som processer där man försöker förstå helheten och sambanden mellan delarna

Nämndens styrande verksamhetsmål

- Sotenäs kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare
- Minska sjukfrånvaron till högst 3 procent
- Kommunens näringsliv- och besöksnäringsklimat ska förbättras med 10 procent årligen
- Strategi för bostadsbyggande
- Ökad servicegrad för medborgare
- Kollektivtrafikresandet skall öka
- En god hälsa på lika villkor för alla Sotenäsbor
- Energiförbrukningen ska 2020 minska med 25 procent i förhållande till 2009
- Effektivisera kommunens lokalförsörjning
- En jämställd kommun
- Förbättra trafiksituationen

TEKNISK VERKSAMHET

Skattefinansierad verksamhet

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	123 520	126 210	
Verksamhetens kostnader	-144 751	-147 858	
Verksamhetsresultat	-21 231	-21 648	-20 079
Kommunbidrag	23 481	21 648	20 079
Årets resultat	2 150	0	0
Eget kapital	1 810	3 961	

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

- Öka och förbättra service och tillgänglighet i kommunens hamnar.
- Kommunens anläggningar skall hållas i sådant skick att de är säkra och ger ett välkomnande intryck för boende och besökare.
- Kommunens gator och vägar skall tillgodose trafiksäkerhetskrav och främja goda kommunikationer.
- Kost- och städverksamheten skall tillgodose olika gruppers behov av bra måltider och rena inomhusmiljöer för att främja hälsa och välbefinnande.
- VA-verksamheten skall vara helt självfinansierad och bedrivas kostnadseffektivt.

Utveckling de senaste åren

Allmän beskrivning

Tekniska avdelningen har under de senaste åren fokuserat på ständiga förbättringar inom områdena felanmälan, återkoppling samt framtagande av skötsel- och underhållsplaner för olika områden inom teknisk verksamhet. Under det senaste året (2015) har arbetet fortsatt med förbättrad och kvalitetssäkrad hantering av arrendeavtal inom både mark- och vattenområden.

Förbättringsarbeten har genomförts bland annat vad gäller bättre struktur vid avdelningens GIS-arbete (Geografiskt InformationsSystem) med arrendeytor, kartmaterial för VA-ledningar, inventering av gatubelysning samt uppdaterade register för kommunens VA-kunder. Inventering av byggnader etc. som är uppförda på kommunal mark utan avtal fortsätter inom kommunen.

Kommunens fastigheter är överlag i stort behov av underhåll. Underhålls- och lokal-försörjningsplaner är framtagna, och upphandlingsunderlag för planerat underhåll är utarbetat. Att öka nivån på planerat underhåll är viktigt för att undvika kapitalförstöring. Avyttringstakten för fastigheter som saknar kommunal kärnverksamhet bör ökas betydligt.

Under året har ett flertal investerings- och anläggningsprojekt genomförts.

Ekonomi

Det positiva resultatet för 2015 är framförallt hänförligt till fastigheter, väghållning samt kost och städ. Fastigheter har haft lägre personal- och energikostnader än budgeterat på grund av en vakant tjänst samt en mild vinter och låga oljepriser. Det milda vädret har även bidragit till lägre kostnader för vinterväghållning än vad som budgeterats. Kost och städ har haft lägre livsmedelskostnader än budgeterat.

Prognosen för 2016 pekar på ett mindre överskott då kostnaderna för el och bränsle i nuläget ser ut att bli lägre än budgeterat. Det råder viss osäkerhet kring intäkter för arrenden avseende bryggor och sjöbodrar. De senaste taxebändringarna har sänkt den totala intäktsnivån. Inventering pågår för att teckna avtal med samtliga som har bryggor, sjöbodrar och båtplatser på kommunal mark och vatten.

Verksamhet 2017-2019

Allmänna förutsättningar

Tekniska avdelningen och Miljö- och byggförvaltningen kommer att slås samman till en Samhällsbyggnadsförvaltning under 2016. Såväl avdelning som förvaltning fokusera på de beslutade verksamhetsmålen och målen för god ekonomisk hushållning.

Målen har omsatts till en handlingsplan som avdelningen kommer att arbeta efter för att nå uppsatta mål. Den beslutade samhällsbyggnadsförvaltningen bedöms leda till en bättre styrning av verksamheten och bättre samordning inom t ex exploateringsprocessen. Satsningar behövs med tanke på det uppdämda underhållsbehovet vad gäller väghållning, fastigheter och hamnanläggningar. I förlängningen kommer det att krävas ökade resurser för behovet av korrekta upphandlingar och kontroll vid genomförandet av det uppdämda underhållet, samt för genomförande av exploateringar inklusive uppföljning. Även de förväntningar som finns både vad gäller högre kvalitet och service till våra externa och interna kunder kräver fortsatt ökade

arbetsinsatser, trots att styrning och tekniska hjälpmedel utvecklas. Ett mer konkret arbetsområde som påbörjats är att införa och förbättra rutiner för hantering av mark- och vattenarrenden. Att leverera måluppfyllelse på ett snabbare, bättre och mer resurseffektivt sätt än vad som har varit möjligt har påbörjats, men kräver en ständig fokusering på prioriterade arbetsuppgifter.

Budgetberedningens behandling

Förvaltningen har för budgetberedningen redovisat vilka områden som berörs av verksamhetsförändringar. Förslag till besparingar motsvarande 1 % har redovisats för budgetberedningen.

Kommunstyrelsens förslag:

Utöver generell uppräknings för prisförändringar och löneökningar föreslås att kommunstyrelsens ram för allmän och teknisk verksamhet höjs med 0,5 Mkr jämfört med året innan.

KOMMUNSTYRELSEN, GYMNASIE- OCH VUXENUTBILDNING SAMT ARBETSMARKNADSENHET

Kommunstyrelsen leder och samordnar kommunens verksamhet. Kommunstyrelsen består sedan september 2012 av 15 ledamöter. För beredning av ärenden till kommunstyrelsen svarar arbetsutskottet och personalutskottet. Sedan maj 2015 ingår Gymnasie- och Vuxenutbildning samt Arbetsmarknadsenheten (tidigare Arbetslivsenheten) i kommunstyrelsens ansvarsområde

GYMNASIAL VERKSAMHET

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	961	3 216	
Verksamhetens kostnader	-37 385	-38 503	
Verksamhetsresultat	-36 424	-35 287	-36 472
Kommunbidrag	36 972	35 287	36 472
Årets resultat	548		0
Eget kapital			

Uppdrag

Av kommunfullmäktiges inriktningsmål framgår att Sotenäs kommun skall erbjuda möjligheter till ett livslångt lärande. Enligt kommunfullmäktiges programförklaring skall kommunens ungdomar vara trygga, lita på sin egen förmåga och inse betydelsen av studier för att sedan kunna försörja sig själva. En plan ska finnas för fortbildning och kompetensutveckling för personal utifrån verksamhetens behov.

Utveckling de senaste åren

Den med Lysekil gemensamma gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden upphörde 30 juni 2014. Samverkansavtal med Lysekil och Uddevalla har tecknats som innebär lägre kostnader och bättre kostnadskontroll. Efter upphörande av den med Lysekil gemensamma gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har valfriheten ökat för Sotenäs gymnasieungdomar. Under det senaste året har Sotenäs kommun startat upp språkintruktionsprogrammet på gymnasial nivå. På språkintruktionsprogrammet i Sotenäs går i dagsläget 19 elever och från hösten 2016 c:a 30 elever och i Lysekil 17 elever samt en elev i Uddevalla.

Ekonomi

Efter att under många år ha gått med ett underskott har den gymnasiala verksamheten sedan bokslut 2014 visat på ett positivt resultat. När budgetarbetet för 2016 gjordes så var det inte möjligt att förutse den flyktingvåg med ensamkommande barn och vuxna asylsökande under hösten 2015. Antalet ensamkommande barn som går på språkintruktionsprogrammet våren 2016 är totalt 37 elever i Sotenäs, Lysekil och Uddevalla. Under hösten 2016 kommer denna siffra att öka till c:a 47, av dessa elever så har 8 elever fått sina fyra sista siffror i personnumret och ses då som en vanlig medborgare i Sotenäs kommun.

En elev som går språkintruktionsprogrammet kostar 140 tkr/år, multipliceras detta med 37 är det en kostnad på c:a 5,1 Mkr för året. Denna siffra kommer att

stiga med då c:a 10 elever börjar under hösten 2016. Summan kommer då att en ökning med ytterligare 0,7 Mkr, totalt 5,8 Mkr 2016.

På intäktssidan så får kommunen bidrag från migrationsverket för alla elever som inte har de fyra sista siffrorna i personnumret. Bidraget är för 2016 110 tkr/år. I dagsläget har 29 elever inte fått de fyra sista siffrorna, vilket innebär 3,2 Mkr i bidrag från Migrationsverket.

Den totala kostnaden som kommunen känner till idag uppgår till c:a 5,8 Mkr och intäktssidan uppgår till c:a 3,2 Mkr vilket ger en differens på c:a -2,6 Mkr för hela 2016. Dessa siffror är under förutsättning att antalet elever inte avviker från det beräknade antalet för året.

Verksamhet 2017-2019

Under de närmaste åren kommer elevantalet att öka eller möjligtvis vara oförändrad. De flesta elever som börjar inom språkintruktionsprogrammet har en längre väg att gå för att uppnå målen och komma in på ett nationellt gymnasieprogram. Ett antal kommer inte att uppnå målen. Under de närmaste åren kommer

många att få sina sista siffror i personnumret och bli vanliga kommuninvånare i Sotenäs kommun. Förutsatt att en gymnasieutbildning är en förutsättning för arbete i Sverige innebär det att kostnaderna kommer att öka när etableringsersättningen inte längre finns från migrationsverket. Det är därför viktigt att kraftfullt stödja dessa personer att uppnå målen och ge de som inte lyckas en möjlighet till en relevant yrkesutbildning med en möjlighet till egen försörjning i framtiden. En uppskattning är att språkintruktionsprogrammet som Sotenäs kommun bedriver i egen regi kommer att ha c:a 50 elever under 2017-2019

Budgetberedningens behandling

Förvaltningen har för budgetberedningen redovisat vilka områden som berörs av verksamhetsförändringar.

Kommunstyrelsens förslag:

Utöver generell uppräknig för prisförändringar och löneökningar föreslås att kommunstyrelsens ram för den gymnasiala verksamheten höjs med 1 Mkr jämfört med budget 2016.

KOMMUNAL VUXENUTBILDNING

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	1 294	2 309	
Verksamhetens kostnader	-8 212	-9 406	
Verksamhetsresultat	-6 918	-9 406	- 7146
Kommunbidrag	7 009	9 406	7 146
Årets resultat	91	0	0
Eget kapital inkl. Gymnasiet	0	460	

Utveckling de senaste åren

Sotenäs kompetenscentrum har under flera år haft ett gemensamt kursutbud med vuxenutbildningen i Munkedal och Lysekil vilket har medfört att vi kunnat erbjuda kommuninvånare ett bredare kursutbud att välja på. Sotenäs kompetenscentrum har också haft elever som studerat bland annat på Dingle naturbruksgymnasiet och på vuxenutbildningen i Uddevalla. De senaste åren har antalet Studerande på SFI ökat.

Ekonomi

Det livslånga lärandet har en god ekonomisk resurshållning. Ekonomin är svår att förutsäga från år till år vilket beror på konjunkturläget, hur arbetslösheten utvecklas samt på hur myndigheters satsningar ser ut.

Vårterminen 2015 studerade 26 elever SFI och under vårterminen 2016 var antalet uppe i 48 elever. Detta är nästan en fördubbling på ett år. Av dessa 48 elever så är c:a 10 inom etableringen (kommunen får bidrag för dessa). Här intern debiterar vuxenutbildningen arbetsmarknadsenheten 625: -/v och deltagare, vilket ger 10elever x 625kr x 40 veckor(utbildningstiden för ett år)= 250 tkr. Uträkningen är för att påvisa att intäkten inte täcker kostnaden ens för en SFI lärartjänst, som ligger på c:a 600 tkr. Under året kommer antalet SFI elever att öka markant vilket innebär att nya lärartjänster måste rekryteras.

Många av de som studerar inom SFI, likaså de ensamkommande barnen i språkintrödningsprogrammet kommer aldrig att läsa på gymnasial nivå. Redan idag kan man se att försörjningsstödet ökar. För att kunna integrera och få dessa elever i egenförsörjning bör man i Sotenäs kommun starta kortare yrkesutbildningar för att få dem anställningsbara. Detta är en ökad kostnad på kort sikt men en intäkt för Sotenäs kommun på lång sikt. Under 2016 kommer Vuxenutbildningen att göra ansökningar inom ESF för att försöka få medel till integration. En viktig del för att kunna lyckas med integration är den samverkan vuxenutbildningen har tillsammans med Arbetsmarknadsenheten och dess verksamheter.

Personal

Det livslånga lärandet arbetar med väldigt få egen anställd personal utan i stället med visstidsanställningar. Detta görs för att kunna hålla ett föränderligt kursutbud, utbildningar för att kunna tillgodose kommuninvånarnas önskemål och behov. Personalgruppen som måste förstärkas är SFI lärare då myndigheter ställer andra krav idag på undervisningen och flexibiliteten än tidigare år.

Verksamhet 2017-2019

Det livslånga lärandet kommer att vara ”spindeln i nätet” för Sotenäs Symbioscenter för att utveckla den industriella och personella

symbiosen. Här kommer olika maritima utbildningsinslag och icketraditionella kompetensutbildningsinsatser att fodras.

Det livslånga lärandet kommer också ha stora utmaningar de närmaste åren då man i statistik ser de stora pensionsavgångar både i det offentliga och privata näringslivet. Detta kommer att ställa krav på det livslånga lärandet att skapa utbildningar med rätt innehåll för att kunna tillgodose det offentliga och privata näringslivet med arbetskraft, men också att kompetenshöja redan befintlig personal. Vad man också kan se de närmaste åren är att antalet nyanlända kommer att öka markant vilket kommer att ställa krav på SFI undervisning och integration i arbetslivet. 2017-2019 kommer troligtvis SFI att öka från dagslägets 48 till närmare 100 elever. Under 2016 kommer 46 personer att bli anvisade till Sotenäs kommun,

detta är både barn och vuxna. 2017 kommer ca 100 bli anvisade till Sotenäs kommun. Förutom dessa anvisningar kan vi redan idag se andra nyanlända flytta till kommunen till eget boende.

Budgetberedningens behandling

Förvaltningen har för budgetberedningen redovisat vilka områden som berörs av verksamhetsförändringar.

Kommunstyrelsens förslag:

Utöver generell uppräknings för prisförändringar och löneökningar föreslås att kommunstyrelsens ram för den kommunala vuxenutbildningen är oförändrad jämfört med 2016.

ABETSMARKNADSENHETEN

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	7 225	8 190	
Verksamhetens kostnader	-12 982	-14 310	
Verksamhetsresultat	-5 757	-6 120	-6 024
Kommunbidrag	6 647	6 120	6 024
Årets resultat	890	0	0
Eget kapital	0	890	0

Uppdrag

Uppdraget för arbetsmarknadsenheten (AME) är att ansvara för kommunens roll i arbetsmarknadspolitiken och därmed samverka med arbetsförmedlingen samt andra aktörer som har en betydelse för den lokala arbetsmarknaden. AME har dessutom ett operativt och samordnande ansvar för mottagande och

integration av nyanlända (flyktingar) i kommunen. Arbetslinjen ligger till grund för AME:s olika uppdrag och mål. Praktiska verksamheter (produktionsskolan) bör återspegla arbetsmarknadens krav för att undvika utförsäkring och försörjningsstöd för den enskilde personen. Det är kommunstyrelsen som har det politiska ansvaret för sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågorna

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

- Den långtidsarbetslöse skall erbjudas aktiva insatser som ökar möjligheten till ett inträde på arbetsmarknaden.

Utveckling de senaste

Under senare år har arbetslösheten minskat i kommunen och de personer som är aktuella för anställning eller anvisning till Arbetsmarknadsenhetens verksamheter står längre från arbetsmarknaden än tidigare. Sen hösten 2015 har antalet asylsökande med permanent uppehållstillstånd ökat drastiskt. Under 2016 kommer antalet anvisade personer att öka från tidigare 20 till 46 efter länsstyrelsens fördelningstal.

Ekonomi

Arbetsmarknadsenheten har under en följd av år redovisat överskott i driftbudgeten. Den främsta orsaken är god kontroll på både intäkter och kostnader, samt en generell återhållsamhet i kostnadsutvecklingen. Med tanke på enhetens småskalighet är återkommande effektiviseringskrav sårbara för verksamhetens fortsatta uppdrag. Det finns svårigheter att hitta personer med lämplig kompetens att anställa genom åtgärdsanställningar eller som anvisas till verksamheten. Detta påverkar framförallt Snickeriet och gör att vi får allt svårare att åta oss vissa uppdrag vilket påverkar intäkterna negativt. Trenden förväntas vända under nästkommande år med ökat antal kommuninvånare.

När det gäller integrationens verksamhet måste hänsyn tas till den fortsatt stora ökningen av nyanlända personer som kommer till kommunen, vilket i sin tur kräver mer personalresurser. Under 2016 har verksamheten utökats med en visstidsanställning som integrationsassistent, för att möta behovet. De initiala kostnaderna för en nyanländ kommuninvånare såsom försörjningsstöd kommer troligen att öka under året med ökat antal ensamhushåll och långa handläggningstider på Arbetsförmedling och Försäkringskassan. Dessa kostnader kan inte eftersökas från

Migrationsverket utan tas från schablonersättningen.

Verksamhet 2017-2019

Behovet av anpassad sysselsättning för personer med funktionshinder och nedsatt arbetsförmåga kvarstår och här syns en tenderande ökning. Likaså syns ett ökat behov av motivations- och aktiveringsinsatser samt av åtgärdsanställningar. Fördelningen från Länsstyrelsen om mottagande av nyanlända flyktingar är för 2016 46 personer och för 2017 ca 100 personer. För 2018-2019 vet vi i dagsläget inget, men en uppskattning är att antalet kommer att vara betydande stort. En trend är att allt fler nyanlända väljer att flytta till kommunen på egen hand till eget boende. En av orsakerna är att de som bor på asylboendena i kommunen med barn i skolan väljer att avstå kommunanvisning och anordna eget boende. Stora delar av denna grupp står långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsenheten kommer att få en betydande roll i arbetet med den arbetssökandes etablering i arbetslivet t.ex. genom validering, arbetspraktik, arbetsmarknadsutbildning. En viktig del av arbetsmarknadsenhetens uppdrag är att minska risken för utanförskap. De personer som av olika orsaker inte har möjlighet eller förmåga att ingå i etableringen kommer att behöva sysselsättning inom Arbetsmarknadsenheten, denna grupp kommer förmodligen kraftigt att öka med åren. I takt med att försörjningsstöd troligtvis ökar kommer antalet anvisade till Arbetsmarknadsenheten öka. Detta kommer att innebära att en personalförstärkning med bredare kompetens behöver rekryteras.

Budgetberedningens behandling

Förvaltningen har för budgetberedningen redovisat vilka områden som berörs av verksamhetsförändringar.

Kommunstyrelsens förslag:

Utöver generell uppräknings för prisförändringar och löneökningar föreslås att kommunstyrelsens ram för Kommunstyrelsens arbetsmarknadsenhet är oförändrad jämfört med budget 2016.

OMSORGSNÄMNDEN

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	58 694	121 425	
Verksamhetens kostnader	-275 119	-333 035	
Verksamhetsresultat	-216 425	-211 610	-217 085
Kommunbidrag	214 888	211 610	217 085
Årets resultat	-1 537	0	0
Eget kapital	0	-1 539	0

Uppdrag

Omsorgsnämnden ansvarar för vård och omsorg om äldre och funktionshindrade, individ- och familjeomsorg och ensamkommande barn och ungdomar. De viktigaste lagområdena är SOL, LSS och HSL. Omsorgsnämnden har sju ledamöter och sju ersättare

- Omsorgsinsatserna ska präglas av kontinuitet och kompetens både vad avser innehåll och personal.
- Samtliga omsorgstagare ska utifrån sina egna livsvillkor bemötas med respekt.
- Den enskildes behov och integritet ska ligga till grund för insatserna.
- Den enskilde ska erbjudas god service och tillgänglighet

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

- Den långtidsarbetslöse skall erbjudas aktiva insatser som ökar möjligheten till ett inträde på arbetsmarknaden.
- Individ- och familjeomsorgen skall arbeta förebyggande för att minska behovet av försörjningsstöd och institutionsplaceringar.
- Den enskilde ska i första hand ges möjlighet att bo kvar i den invanda hemmiljön.
- Människor i Sotenäs kommun med funktionshinder ska kunna leva ett tryggt, samhällsintegrerat och självständigt liv.

Styrande verksamhetsmål

- Jämställdhet: Öka kunskapen om våld i nära relationer
- Äldreomsorg: Utveckla två äldrecentrum, ett i norra kommundelen och befintligt äldrecentrum i södra kommundelen
- Hemtjänst: Antalet personer som ger planerade insatser till den enskilde ska vara högst 15 personer/vecka.

- Särskilt boende: Boende och anhöriga ska ha uttryckt graden av nöjdhet med boendet avseende trygghet. Värdet i ÖJ för trygghet på särskilt boende öka från 53 till minst 58. Värdet i ÖJ ska som helhet för särskilt boende öka från 83 till minst 88
- LSS, socialpsykiatri och ensamkommande barn och ungdomar: Minst 75 % av respektive målgrupp ska ha uttryckt nöjdhet med sin livssituation.
- IFO: Antalet externa placeringar ska ha minskat med 30 % från föregående år, till förmån för hemmaplanslösningar.
- HSL: Antalet fallolyckor inom omsorgsverksamhetens ansvarsområden ska minska. Värdet i öppna jämförelser för fallolyckor ska minska från 49 till 46.
- Myndighetsavdelningen: Minst 85 % av biståndsbedömda personer/anhöriga ska ha uttryckt nöjdhet med resultatet av och sin delaktighet i utredningsprocessen

Utveckling de senaste åren

Allmän beskrivning

Omsorgsnämndens ansvarsområden omfattar vård och omsorg om kommunmedborgare i alla åldrar. I Sotenäs finns en stor andel äldre invånare vilket påverkar inriktning och prioriteringar i omsorgsverksamheten. Arbetet med utveckling av äldreomsorgen har satt sin prägel på omsorgsförvaltningens uppdrag. Under 2015 och 2016 har arbetet med en äldreomsorgsplan pågått. Planen beräknas antas i kommunfullmäktige under våren 2016. Nationella krav på större valfrihet, värdighet och välbefinnande för äldre ställer krav på verksamheternas kvalitet och innehåll. Allt fler äldre har behov av insatser i form av särskilt boende och hemtjänst. Inom LSS och socialpsykiatri är en utveckling av verksamheten nödvändig då nya målgrupper har behov av insatser. Kompetensutveckling, förnyelse och nya verksamheter behövs för att möta kommunmedborgarnas behov. Kommunens avtal avseende mottagande av ensamkommande barn och ungdomar kräver en utveckling av boende och insatser för målgruppen. Inom Individ och familjeomsorgen är en satsning på hemmaplanslösningar aktuell och ett ökat ansvar för myndighetsutövningen för ensamkommande barn och ungdomar ställer stora krav på IFO:s utveckling.

Ekonomi

Omsorgsverksamheten har under en följd av år redovisat underskott i driftbudgeten. De främsta orsakerna är volymökningar inom hemtjänstens område, ökad behov av platser i särskilt boende och extra insatser på särskilda boenden för personer med särskilda behov. Insatser på individnivå för funktionshindrade, individer och familjer har också ökat kostnaderna. Behovet av att köpa platser för personer med komplexa behov har ökat.

Personal

Förvaltningen bedriver en personalintensiv verksamhet. De allra flesta (91 %) anställda är kvinnor. Genomsnittsåldern bland de anställda är förhållandevis hög (48 år) och

personalomsättningen låg. Undersköterskor är kommunens vanligaste yrkesgrupp, andelen anställda med adekvat yrkesutbildning är hög förutom inom verksamheterna ensamkommande barn och ungdomar samt inom myndighetsutövningen på IFO. Kommunen erbjuder personalen trygga anställningsförhållanden. De flesta arbetar deltid, 80 %. Ett heltidsprojekt har pågått inom äldreomsorgen och det kommer att utvärderas under 2016. Möjligheten till fortbildning av personalen har varit begränsad av kommunens ekonomi. När extern finansiering erbjudits, till exempel i form av statliga stimulansmedel har utbildning och fortbildning av personalen kunnat genomföras. Verksamheten har svårigheter att rekrytera utbildad personal inom flera yrkesområden, exempelvis undersköterskor, sjuksköterskor, biståndsbedömare och socialsekreterare. Ett jämställdhetsarbete har påbörjats och kommer att implementeras i alla verksamheter utifrån antagen jämställdhetsplan.

Verksamhet 2017-2019

Allmänna förutsättningar

Omsorgsverksamheterna är starkt lagstyrda. Nationella politiska mål och krav från tillsynsmyndigheter har fått stor genomslagskraft. 2015 gick 69 % av förvaltningens nettobudget till äldreomsorgens område. En tung åldersprofil i befolkningen medför hög prioritet på detta område även under kommande år. Den nationella äldrepolitiken har starkt fokus på satsningar för de mest sjuka äldre. Riksdagen har också lagstiftat om valfrihet, värdighet och välbefinnande som ökar kvalitetskraven i verksamheten. Riksdagen har infört rätten att bo tillsammans i särskilda boendeformer. Inom hemtjänstens område väntas antalet biståndsbedömda timmar fortsätta att öka. Omsorgsförvaltningen har behov av fler särskilda boendeplatser och de särskilda boenden som finns i norra kommundelen har behov av anpassningar för att möta de nationella krav som ställs på särskilt boende. Behoven beskrivs i äldreomsorgsplanen. Företagen som utför

hemtjänst och service insatser med stöd av LOV utgör 8 % av hemtjänstinsatserna.

Samverkande sjukvård genom avtal med VGR ger förstärkt närsjukvård till gagn för invånarna. Den ställer höga krav på kompetens och tillgänglighet dygnet runt i kommunens hemsjukvård. Den samverkande sjukvården är välfungerande i Sotenäs kommun. Inom LSS-området väntas en ökning av unga brukare som har behov av moderna lösningar på boendeformer och meningsfull daglig verksamhet.

Förändringar krävs för att åstadkomma en anpassning till en yngre målgrupp inom LSS-boenden och kring innehållet i daglig verksamhet. Ett arbete pågår och kommer att kräva utbildningssatsningar av personal för att kunna möta behovet av adekvat kompetens för den nya målgruppen. Inom individ och familjeomsorgen krävs en satsning på hemmaplanslösningar istället för institutionsplaceringar. Det kommer att öka kvaliteten för den enskilde och minska kostnaderna. Rekryteringen av personal med adekvat utbildning kommer att vara en utmaning.

Investeringsbehov

Utöka ramen av investeringsbudgeten med 500 tkr.

Behov:

- Sängar
- Tekniska lösningar
- Inventarier

Budgetberedningens behandling

Omsorgsnämnden har för budgetberedningen redovisat ett omfattande och genomarbetat material över vilka områden som berörs av verksamhetsförändringar 2017. Förslag till besparingar på 2,1 Mkr motsvarande 1,0 % effektivisering har redovisats för budgetberedningen.

Kommunstyrelsens förslag:

Utöver generell uppräknings för prisförändringar och löneökningar föreslås att Omsorgsnämndens ram höjs med 5,4 Mkr jämfört med budget 2016.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	11 146	15 803	
Verksamhetens kostnader	-152 733	-157 443	
Verksamhetsresultat	-141 587	-141 640	-144 922
Kommunbidrag	142 686	141 640	144 922
Årets resultat	1 099	0	0
Eget kapital	3 536	4 635	

Uppdrag

Nämndens uppdrag och ansvarsområden är förskola, annan pedagogisk verksamhet, grundskola, fritidshem, musikskola samt kultur och fritidsverksamheten.

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

Grundskola

- Utbildningen skall vara likvärdig i varje skolform och organiseras så att god ekonomisk hushållning tillgodoses.
- Andel elever som når målen skall årligen öka jämfört med tidigare år (mätt som ett medeltal för de senaste tre åren).

Kultur och fritid

- Arbeta för en ökad samverkan mellan olika aktörer för bättre nyttjande av tillgängliga resurser.

Allmän beskrivning

Nämndens verksamheter håller över lag hög kvalitet. Grundskolan ligger stadigt bland de 10 % bästa kommunerna i SKL:s öppna jämförelser, plats 13 av 290 kommuner vid jämförelsen. De senaste åren har mycket av utvecklingsarbetet handlat om IKT. Vi har gått över till en annan plattform och i anslutning till det satsat på en dator per elev på Sotenässkolan, och en dator på tre elever på F-6. I förskolan har satsningen handlat om Ipad. Sotenäs kommun har deltagit i utvecklingsprojekt, bland annat i matematiklyftet på grundskolan, naturvetenskap och teknik samt flerspråkighet inom förskolan. Kommunen deltar även i SKLs projekt PRIO, som står för Prioritering, Initiativ, Resultat och Organisation.

Inom kultur och fritid har vi genomfört organisation av ”mer öppet bibliotek” och ökat tillgängligheten med 280 %. En ny kultur- och fritidsplan är framtagen. Musikskolan har förutom musikundervisning och ensemblespel erbjudit dansundervisning i samverkan med danspoolen i Vänersborg samt haft undervisning i konst i Gerlesborg, tillsammans med Tanums kommun. Detta innebär att vi uppfyller kriterierna för att skapa en Kulturskola om vi så önskar.

Den stora utmaningen kom i slutet av 2015 och i början av 2016 med skapandet av en helt ny organisation för att möta det stora antal barn och elever med annat modersmål och olika bakgrund som kom till kommunen.

Ekonomi

Utbildningsnämnden/förvaltningen har byggt upp ett eget kapital på ungefär 4,6 Mkr; 0,6 Mkr under 2013, 2,4 Mkr under 2014 (utifrån av kommunstyrelsen givna anvisningar) och 1,0 Mkr under 2015. Under 2016 genererar åtaganden för nyanlända elever och förskolebarn ökade kostnader med 5,5 Mkr. Statsbidrag har erhållits med 2,5 Mkr. Ändring av den nationella timplanen i matematik genererar kostnader under 2016 med 0,25 Mkr.

Personal

En anpassning av personalstyrkan har genomförts både utifrån den demografiska förändringen, de nya åtagandena och det nya ekonomiska läget. Detta sker årligen vid resursfördelning och tjänsteplanering inom förskola och skola. Under 2016 har planeringsförutsättningarna förändrats avsevärt utifrån den nya situationen med många nya förskolebarn och elever, efter att budgetramarna tilldelats

Verksamhet 2017-2019

Allmänna förutsättningar

Utbildningsnämnden står inför mycket stora utmaningar med många barn och elever med annat modersmål och olika bakgrund. Som det ser ut idag går vi in i 2017 med 91 nya elever och 40 nya förskolebarn, vilket innebär enligt beräkning ökade kostnader med 3,7 Mkr för grundskolan och 1,0 Mkr för förskolan, totalt 4,7 Mkr.

En beredskap behövs för fler elever och barn på eventuellt nya asylboenden.

En ny timplan i matematik för årskurs 4-6 genererar personalkostnad med en lärartjänst, 0,5 Mkr.

Prognosen för 2016 är ett underskott jämfört med budget med 1,8 Mkr, vilket i sin helhet kan relateras till organisationen för nyanlända barn och elever.

Att efter 2015 års ramminskning och de nya kraven som ställts på kommunen klara bibehållen ram eller ytterligare ramminskning,

kommer att få mycket stora konsekvenser på verksamheterna och uppdraget att följa kommunfullmäktiges beslut och programförklaring.

Närmast gäller det att skapa en trygg och stabil undervisning för nyanlända elever, som håller över tid.

Att nå en plats bland de 10 bästa skolkommunerna i Sverige kräver kraftsamling och kontinuitet.

Investeringsbehov

Nämnden/förvaltningen har stora behov av investeringar, mycket av verksamhetens material är slitet och i behov av förnyelse. Det finns behov av att byta elevmöbler i tre klassrum per år för att ha en omloppstid på 20 år. Andra objekt som bör ingå i en återinvesteringscykel är bl.a. inventarier i bibliotek, fritidsgårdar och idrottshallar, fasta lekredskap på förskola och fritidshem samt maskinparken på skolorna. 2017 krävs investeringsmedel beräknade till 2 Mkr för inventarier i det nybyggda Solhagen.

Investeringsbehoven för 2017 är på 3,85 Mkr

Väjerns förskola är redan med i planeringen av kommunens investeringar men behöver lyftas fram för att prioriteras - nuvarande enavdelningsförskola är en dyr verksamhet i ombyggda lägenheter och födsloalet i kommunen har ökat till 70 barn 2015.

Budgetberedningens behandling

Utbildningsnämnden har för budgetberedningen redovisat ett omfattande och genomarbetat material över vilka över vilka områden som berörs av verksamhetsförändringar 2017. Förslag till besparingar på 1,4 Mkr motsvarande 1 % effektivisering har redovisats för budgetberedningen.

Kommunstyrelsens förslag:

Utöver generell uppräkningsringar och löneökningar föreslås att Utbildningsnämndens ram höjs med 2,5 Mkr jämfört med 2016.

BYGGNADSNÄMNDEN

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	5 017	4 407	
Verksamhetens kostnader	9 687	-10 164	
Verksamhetsresultat	-4 668	-5 757	-6 302
Kommunbidrag	4 461	5 757	6 302
Årets resultat	-209	0	0
Eget kapital	-733	-849	

Uppdrag

Byggnadsnämnden fullgör idag kommunens uppgifter inom plan och byggverksamheten samt de övriga uppgifter som enligt lag skall verkställas av nämnden. Nämnden fullgör också kommunens uppgifter i trafikfrågor enligt lagen om trafiknämnd.

Kommunstyrelsen beslutar formellt i frågor rörande detaljplaner och översiktsplaner.

Det innebär att byggnadsnämnden har ett utföransvar för såväl planläggning av mark och vattenområden genom översiktsplaner ÖP, fördjupade översiktsplaner FÖP och detaljplaner samt lämplighetsprövning och beslut i bygglovsfrågor.

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

Ett av kommunens sju inriktningsmål fastslås att alla finna sitt önskade boende i Sotenäs kommun. Enligt kommunfullmäktiges programförklaring ska 150 åretruntbostäder byggas under mandatperioden. Ett bostadsförsörjningsprogram med fokus på helårsboende ska tas fram. Mindre och prisvärda bostäder för unga och äldre skall prioriteras.

Utveckling de senaste åren

Allmän beskrivning

Klimatanpassningen och höjningen av havsnivån är problemområden som radikalt förändrar planeringsförutsättningarna för Sotenäs kommun. Stor oklarhet råder i dagsläget när det kommer att ske och hur planeringen ska ske utifrån detta. Sotenäs kommun är oerhört komplex sett utifrån samhälls-strukturen med ett stort antal delårsboenden och många besökare under sommarsäsongen., Dessa förhållanden är komplext att hantera för en liten kommun.

Sotenäs kommun behöver utveckla en effektivare ärendehantering i form av ökad

digitalisering för att kunna lyfta använda resurserna till en effektivare handläggning av ärendena. Även då en digitalisering och effektivisering av ärendehantering är nödvändig kommer det också att innebära investeringar. Information kopplat till karta kommer att öka framgent vilket tydliggör informationen på ett helt annorlunda sätt än idag.

Ekonomi

För att leva upp till de krav som plan och bygglagen ställer behövs en utökad budgetram vilket har påpekats vid ett antal tillfällen. En viss budgetförstärkning har erhållits men enligt nämnden inte i tillräcklig omfattning för att säkerställa rättssäkerheten. Kommunbidraget ligger på 5641 tkr där totala personalkostnaden står för 82 %. Intäkterna är svåra att påverka och styrs av löpande inkomna ärenden.

Viktigt i detta sammanhang är också att påpeka indragna statliga bidrag från energimyndigheten i realiteten har inneburit ett besparingskrav på 300 tkr

Personal

För att utveckla kompetensen inom miljö och byggavdelningen kommer en kompetensutvecklingsplan att tas fram. I arbetet kommer en översyn av den kompetens som är nödvändig inom bygg och miljöområdet att ses över. Troligen behövs en bredare specialistkompetens för att klara framtidens utmaningar. I och med en digitalisering av ärendeflödet behöver även roller och ansvar inom avdelningen ses över.

Investeringsbehov

Miljö och byggkontoret såväl miljö- som bygglovsverksamheten avser att digitalisera arkivet. Digitaliseringen innebär en effektivisering och en ökad åtkomlighet för invånare och medborgare. En grov kostnadsuppskattning är beräknad till cirka 1.5 miljoner kronor

Verksamhet 2017-2019

Allmänna förutsättningar

Sotenäs kommun och miljö och byggkontoret kommer att arbeta med att digitalisera ärendeflöde och se över roller och ansvar inom av-

delningen. Ett bra exempel är självdeklarationen. Ett liknande arbetssätt skulle kunna användas även när det gäller att söka tillstånd eller bygglov hos kommunen. Det innebär en möjlighet till en ökad korrekthet i ansökningarna samtidigt som handläggnings-tiden kan effektiviseras

Budgetberedningens behandling

Företrädare för byggnadsnämnden har för budgetberedningen redovisat vilka områden som berörs av verksamhetsförändringar 2017. Nämnden har redovisat de nödvändiga förstärkningar som krävs för att upprätthålla myndighetskravet

Kommunstyrelsens förslag:

Utöver generell uppräknings för prisförändringar och löneökningar föreslås att byggnadsnämndens ram förstärks med 0,6 Mkr 2017.

MILJÖNÄMNDEN I MELLERSTA BOHUSLÄN

Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2015	Budget 2016	Förslag 2017
Verksamhetens intäkter	8 489	9 514	
Verksamhetens kostnader	-9 507	-10 915	
Verksamhetsresultat	-1 018	-1 401	- 1 401
Kommunbidrag	1 414	1 401	1 401
Årets resultat	396	0	0
Eget kapital	0	0	0

Uppdrag

En gemensam nämnd och miljöenhet för miljö- och hälsoskyddsområdet i Munkedals, Lysekils samt Sotenäs kommuner bildades 2013-01-01. Sotenäs kommun är värdkommun och miljöenheten ligger organisatoriskt under miljö- och byggkontoret.

Miljönämndens verksamhet kan sammanfattas enligt nedan:

- Tillsyn
  - Avgiftsfinansierad planerad tillsyn (inom främst livsmedelskontroll, miljöskydd och hälsoskydd).
  - Avgiftsfinansierade löpande tillsynsärenden (tillståndsprövning, anmälningar, vissa klagomål, etc.).
  - Ej avgiftsfinansierad löpande tillsyn (klagomål, överklaganden, olyckor, smittskydd, etc.)
- Ej avgiftsfinansierad myndighetsrelaterat arbete (information, råd, remisser, miljöövervakning).
- Deltagande i interna och externa projekt, arbetsgrupper och nätverk.
- Miljöstrategiskt arbete (med bl.a. lokala miljömål).

Det är således en bred verksamhet, där myndighetsutövningen och myndighetsrelaterade arbeten utgör ca 60 % av den totala arbetstiden. Av denna beräknas 53 % utgöra debiterbar tid.

Miljönämndens uppdrag i övrigt:

Leda arbetet med och ansvara för att samordna utformningen av mål, riktlinjer och ramar för styrningen av nämndens verksamhet och göra framställningar i målfrågor till kommunfullmäktige.

Övervaka att de av kommunfullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och förvaltningen handhas på ett rationellt och ekonomiskt

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

Nämnden ska medverka till förslag till långsiktiga planer. Nämnden ska också fördela resurser samt sätta mål, följa upp och utvärdera

verksamheten inom de ekonomiska ramarna och de av kommunfullmäktige fastställda målen.

Utveckling de senaste åren

Allmän beskrivning

Den fasta tillsynen inom livsmedels-, miljöskydds- samt hälsoskyddsområdena har prioriterats och utförts enligt verksamhetsplanen, likaså har ärendebalansen för den löpande tillsynen hållits.

En ”kontrollskuld” från 2014 har inte kunnat arbetas in under 2015. Det planeras att utföras 2016-18. Miljöenheten har sedan sammanslagningen pga. hög personalomsättning haft färre personal än beräknat behov. Prioritering av fast tillsyn och löpande tillsynsärenden har då skett på bekostnad av övrigt anslagsfinansierat arbete

Det miljöstrategiska arbetet för de tre kommunerna har utvecklats med en samordnare och en miljöstrateg på deltid. Inom miljönämndens uppdrag samordnas de samverkande kommunerna i antagande 2016 av miljöpolicy, införande av miljöledningssystem samt revidering av detaljerade miljömålen.

I övrigt har verksamheten under 2015 stabiliserats. Ett internt strukturerat utvecklingsarbete pågår med tillsynsmetodik, tillsynsplanering och -uppföljning, rutiner för handläggning och administration, m.m.

Verksamhetssystemet Vision fungerar nu tillfredsställande och utvecklas för ökad automatisering och effektivisering samt förbättrad service

Ekonomi

Verksamheten är finansierad både genom kommunbidrag från de tre samverkande kommunerna samt avgifter från tillsynen och externa bidrag/uppdragsmedel. Fördelningen mellan anslagsfinansiering och övriga intäkter bedöms bli ungefärligen lika, dvs. en täckningsgrad av ca 50 %.

Tillsynsintäkterna är beroende av hur mycket personal som avsätts för tillsyn, som i sin tur beror av verksamhetsplanering och tillgång på personal. Återrekrytering har skett i en takt som är möjlig, med avseende på kompetens och möjlighet att omhänderta de nya. Med en taxenivå med full kostnadstäckning påverkas den avgiftsfinansierade tillsynen inte av kommunbidragens storlek. En ökning av denna

tillsyn och därmed en ökning av tillsynsavgifterna påverkar endast täckningsgraden positivt.

Budgettilldelning av kommunbidrag är oförändrad de senaste åren. Den bedöms motsvara behovet utifrån nödvändig ej debiterbar myndighetsutövning och övrigt arbete enligt MimB: uppdrag. Då kostnaderna till övervägande del utgörs av personalkostnader är nettokostnaden proportionell mot personalstyrkan. Då denna har varierat och minskat sedan sammanslagningen 2013 har således kostnaderna minskat. Samtidigt har även produktiviteten varit låg och därmed även avgiftsintäkterna.

Under 2015 har arbetet inom miljöenheten utförts utifrån en tydlig prioriteringsordning, där den planerade tillsynen samt inkommande anmälnings- och prövningsärenden har högst prioritering. Därmed har all denna tillsyn utförts med ökade avgiftsintäkter, trots personalbrist. Även en ökad insats av miljömålsarbetet har skett. Detta har då skett på bekostnad av andra anslagsfinansierade arbetsuppgifter som bör utföras (projektmedverkan förebyggande tillsyn, service, verksamhetsutveckling, etc.). Den under 2014 uppkomna kontrollskulden inom livsmedelstillsynen har inte kunnat arbetas in.

Resultatet för MimB:s verksamhet 2015 visar på ett överskott av 1 618 tkr. Jämfört med ekonomiska resultatet föregående år uppvisades 2013 ett underskott av -238 tkr och 2014 nära ett 0-utfall

Personal

Personalomsättningen har varit förhållandevis hög, där 5-6 handläggare omsattes 2015. Som vid all personalomsättning sker produktionsbortfall samt krävs introduktion, vilket kostar resurser.

Små verksamheter, såsom miljöenheten är mycket känslig för även normal personalomsättning. Det medför förhållandevis mycket arbete med rekrytering, inskolning, etc. för ny personal. En budgetavsättning för inköp av externa tjänster som kompensation har därför gjorts för 2016. Under 2015 kunde den inte tas i bruk.

Vid ingången till 2016 är personalstyrkan i balans, med en utökning av 1,5 tjänst. Det innebär bedömd full behovstäckning för utförande av nämndens uppdrag enligt reglementet. Det medför också att personalkostnaden (som utgör över 85 % av miljöenhetens totala kostnad) ökar i motsvarande grad.

Personalen är motiverad och mycket ansvarskännande. Sjukfrånvaron har varit ungefärligen oförändrad under senare år. Den är något lägre än kommunens genomsnitt (6,9 % av arbetad tid inklusive en halvtid långtids-sjukskrivning).

Investeringsbehov

Miljönämnden har generellt ingen verksamhet med investeringsbehov. Dock för 2017 planeras en digitalisering av miljönamndens arkiv. Som myndighet med ca 2000 diarieförda ärenden per år finns en mycket stor mängd handlingar i nuvarande pappersarkiv, särskilt äldre handlingar. En uppbyggnad av digitalt arkiv och digitalisering av handlingar innebär ett stort arbete. Kostnaden kan uppskattas upp till ca **1 Mkr**, beroende på vilka handlingar som omfattas samt samordningsmöjligheter med övriga kommunala verksamheter.

Verksamhet 2017-2019

Allmänna förutsättningar

En tydlig målstyrning och noggrann tillsynsplanering med kontinuerlig verksamhetsuppföljning är grund för att uppfylla MmB:s uppdrag med god kvalitet. För nämnden finns en planering; med verksamhetsplan, prioriteringsordning, miljö- samt verksamhetsmål, nyckeltal, etc. Dessa styr såväl det interna utvecklingsarbetet som tillsynsbehovet.

Prioriteringen för miljönämnden utgår generellt ifrån att uppfylla nämndens uppdrag från de tre kommunerna samt att utföra den tillsyn som finns enligt den årliga tillsynsplanen. De rörliga faktorer som är helt dominerande för miljöenhetens ekonomi är personalkostnader och avgiftsintäkter. Dessa hänger intimt samman. De åtgärder som prioriteras att utföras även under 2016 är den planerade årliga avgiftsfinansierade tillsynen och inkommande ärenden. Enheten har ju även ett övrigt

myndighetsansvar samt åtaganden och uppdrag enligt beslutat reglemente som kräver resurser.

En viktig uppgift fortsatt framöver är att fortsätta utveckla och optimera verksamhetsplanering, tillsynsplan, handläggningstider, arbetssätt, gemensamma rutiner etc. för att uppnå uppställda mål och lagkrav. Likaså att utveckla samarbetsformer mellan den gemensamma miljönämnden och respektive kommuners kommunstyrelser och övriga nämnder, däribland byggnadsnämnderna och näringslivsarbetet. Det strategiska miljömålsarbetet, där miljönämnden har ett samordnade ansvar ska utvecklas vidare i de tre kommunerna utifrån ett integrerat miljöledningssystem.

En riskanalys har genomförts inom ramen för internkontrollen 2016. Den bedömt största risken för verksamheten är brist på kompetent personal och hög personalomsättning. Konsekvenserna av detta är lägre besluts kvalitet, bristande förtroende samt ineffektivitet. Det är därför viktigt att fokusera åtgärder för en nöjd och motiverad personal, såsom kompetensutveckling, gott arbetsklimat samt ett tydligt och coachande ledarskap.

Sammanfattningsvis avses verksamheten fortsatt att utvecklas och effektiviseras. Målsättningen är en balanserad budget, en stabil verksamhet med normal personalomsättning samt ett resultat i enlighet med tillsynsplanen och måluppfyllnad i övrigt. Med bibehållen personalstyrka och oförändrat kommunbidrag bedöms att full behovstäckning uppnås.

Budgetberedningens behandling

Förvaltningen har för budgetberedningen redovisat vilka områden som berörs av verksamhetsförändringar.

Kommunstyrelsens förslag:

Utöver generell uppräkningsringar och löneökningar föreslås oförändrad ram för Miljönämnden i mellersta Bohuslän för 2017

FLERÅRSPLAN 2017-2019

Övergripande förutsättningar

	Budget 2016	Förslag 2017	Plan 2018	Plan 2019
Invånarantal	8 900	9 025	9 025	9 025
Skattesats	21,99 %	21,99 %	21,99 %	21,99 %
Löneökningar	3,2 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Prisutveckling	1,5 %	2,0 %	3,4 %	3,5 %

Resultatplan

Belopp i Mkr	Budget 2016	Förslag 2017	Plan 2018	Plan 2019
Verksamhetens nettokostnader				
Personalkostnader (inkl. gymnasiet)	-456,7	-479,6	-494,0	-508,8
Övr. kostnader- intäkter, netto	-1,0	-1,0	-1,1	-1,1
Avskrivningar	-28,0	-28,5	-28,7	-28,8
Summa nettokostnader	-485,7	-509,1	-523,7	-538,7
Skatteintäkter	435,7	447,2	466,4	486,5
Inkomstutjämnung	38,3	49,3	44,4	38,5
Generella bidrag		9,5	9,5	9,5
Kostnadsutjämnung och fastighetsavgift	16,5	2,1	-0,2	-2,6
Finansnetto	1,8	3,5	3,5	3,5
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto för den skattefinansierade verksamheten	6,6	2,5	-0,1	-3,3
Affärsdrivande verksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	6,6	2,5	-0,1	-3,3
Disposition ur resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	6,6	2,5	-0,1	-3,3

Kassaflödes-/investeringsplan

Belopp i Mkr	Budget 2016	Förslag 2017	Plan 2018	Plan 2019
Årets resultat	6,6	2,5	-0,1	-3,3
Avsättningar mm	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Avskrivningar	40,2	40,7	40,9	41,0
Nettoinvesteringar	-40,2	-43,2	-40,6	-37,4
Fastighetsförsäljning	8,0	8,0	8,0	8,0
Upplåning/återbetald utlåning	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring likvida medel	8,6	2,0	2,2	2,3

Känslighetsanalys

Belopp i Mkr	Plan 2018	Plan 2019
Hur påverkas resultatet om:		
- invånarantalet minskar 50 personer per år	-2,4	-4,8
- lönerna ökar ytterligare 0,1% per år	-0,5	-1,0
- verksamheten ökar volymmässigt 1,0% per år	-4,8	-9,8

EKONOMISKA STYRPRINCIPER

Budget – allmänna förutsättningar

Nämnden tilldelas ett kommunbidrag (budgetram) av kommunfullmäktige för verksamheten. Investeringsanslag fastställs av kommunfullmäktige för varje enskilt projekt.

Nämndens uppgift under året är att inom kommunbidragets ram bedriva verksamhet enligt beslutade mål, strategier och verksamhetsplan. Kommunbidraget inkluderar även kapitalkostnader.

Ansvarig nämnd äger rätt att fritt omdisponera resurser inom tilldelad budgetram. Anslagsbindningsnivån blir därmed respektive nämnd. Hänsyn ska tas till de mål och uppdrag som angivits av kommunfullmäktige för området.

Tilldelat anslag utgör den yttersta restriktionen för verksamheten. Om resurserna inte räcker till den planerade/pågående verksamheten måste nämnden vidta åtgärder så att verksamheten rymms inom tilldelad ram.

Nämnden är skyldig att se till att inga beslut fattas som kräver ekonomiska resurser utan att finansieringen är klarlagd. Tilläggsanslag under löpande budgetår ges i princip endast då en nämnd eller styrelse får nya verksamhetsuppgifter. Beslutsunderlag för utökad eller förändrad verksamhet ska innehålla kostnadsredovisning både för inne-varande år och på längre sikt, t ex helårseffekt av driftkostnader.

Budgetprocess

Februari

Nämnderna behandlar mål och verksamhetsförändringar inför nästkommande år samt tar fram förslag till investeringar för kommande treårsperiod.

Mars - april

Dialog kommunstyrelsens arbetsutskott och nämndernas/utskottens presidier om förutsättningar och verksamhetsförändringar inför nästkommande år. Dessa överläggningar samt preliminära resursberäkningar utgör underlag för kommunstyrelsens förslag till ramar.

Maj

Central samverkan om ramar. Kommunstyrelsen lägger förslag till budgetramar på

nämnds nivå, flerårsplan, investeringsbudget och mål.

Juni

Kommunfullmäktige fastställer budgetramar på nämnds nivå, flerårsplan, investeringsbudget och mål.

Juni – oktober

Förvaltningarna bereder förslag till internbudgetar. Dialog sker mellan nämnd och förvaltning samt dialog med lokala samverkansgrupper om riskbedömningar.

Oktober

Nämnder och utskott behandlar internbudget och styrande verksamhetsmål.

Kommunstyrelsen behandlar förslag till utdebitering (skattesats).

November

Nämnder och utskott presenterar styrande verksamhetsmål och internbudget för kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige fastställer utdebitering (skattesats).

Budgetuppföljning och målavstämning

Ekonomiavdelningen ansvarar för upprättande av budgetuppföljning och årsprognos per 31/3, 30/6, och 30/9. Rapporteringen omfattar dels respektive nämnds verksamhet dels hela kommunens verksamhet.

Efter behandling i respektive nämnd överlämnas nämndernas uppföljningsrapporter till kommunstyrelsen.

Varje nämnd ska i samband med behandling av budgetuppföljning ta aktiva beslut utifrån resultat och prognos. Det räcker alltså inte att lägga uppföljningen till handlingarna.

Nämnden är ansvarig för att budgeterad eller i övrigt beslutad verksamhet kommer till utförande i enlighet med fastställd budget. Detta gäller såväl kostnads-, verksamhets-, prestations-, och kvalitetsmässigt. Åtgärder ska vidtas så snart en budgetavvikelse kan förutses.

Förvaltningschef ska samordna och rapportera uppföljningen till nämnden och lämna förslag till åtgärder vid förväntad budgetavvikelse.

Redovisade negativa budgetavvikelser ska i första hand täckas genom omdisposition inom nämndens budgetram (kommunbidrag).

Investeringsprojektens utgifts- och inkomstutveckling ska fortlöpande stämmas av mot investeringskalkyl och eventuella avvikelser rapporteras till kommunstyrelsen. Om överskridande inte kan undvikas kan kommunfullmäktige besluta om eventuella tilläggsanslag.

Delårsrapport per 30/6

Kommunstyrelsen presenterar delårsrapport för perioden januari-juni. Rapporten innehåller delårsbokslut och årsprognos för kommunen och respektive nämnd. Rapporten innehåller dessutom en prognos avseende måluppfyllelse av kommunfullmäktiges mål. Samtidigt redovisas en sammanställning över investeringsverksamheten första halvåret. Delårsrapporten överlämnas till revisorerna för skriftlig bedömning samt till kommunfullmäktige för kännedom.

Årsredovisning, bokslutsberedning

Kommunens bokslut sammanställs i en årsredovisning som överlämnas till kommunfullmäktige. Årsredovisningen innehåller även en samlad redovisning av all den verksamhet som Sotenäs kommun bedriver, oavsett om verksamheten bedrivs i förvaltnings- aktiebolags- eller stiftelseform (s.k. sammanställd redovisning). De kommunala förvaltningarna, bolagen och stiftelserna ska följa den tidplan för bokslutet som kommunens ekonomiavdelning upprättar. Genomgång av nämndernas bokslut sker vid bokslutsberedningen där kommunledning och respektive nämnds ledning diskuterar det ekonomiska resultatet och verksamheten.

Löpande ekonomisk rapportering

Ekonomisk rapport presenteras för kommunstyrelsens arbetsutskott en gång per månad under perioden februari – juni samt augusti – december. Rapporteringen omfattar uppföljning av ekonomiskt utfall till och med närmast föregående månad samt jämförelse med budget för kommunstyrelsens och facknämndernas verksamheter. Rapporteringen omfattar även senaste prognoser avseende skatte- och bidragsintäkter samt andra händelser som kan påverka kommunens finansiella ställning och utveckling.

Resultat

Nämndernas resultat i bokslutet avslutas mot eget kapital (balanserat resultat). Principen är att 100 procent av resultatet avslutas mot nämndens eget kapital, under förutsättning att verksamhe-

ten skett i överensstämmelse med angivna mål och riktlinjer. Överskott som förs över ska vara hänförligt till den ordinarie och planerade verksamheten, och inte föranledd av t ex mindre volym, lägre kvalitet eller från intäkter som inte hör till den planerade och ordinarie verksamheten. Kommunfullmäktige beslutar om eventuella tolkningar och undantag.

Överskott som förs över till nästa år får disponeras av respektive nämnd för den befintliga verksamheten. Det får däremot inte användas till utökning eller förändring som binder upp kommunen för nya åtaganden som kan komma att kräva ökade resurser i framtiden. Exempel på tillåten användning är strukturåtgärder, speciella projekt och tillfälliga satsningar, personalutbildning, tillfällig personalförstärkning, material och inventarier m.m.

Den ordinarie verksamheten ska inrymmas inom det kommunbidrag som kommunfullmäktige anvisar för budgetåret. Undantag från detta ska redovisas och godkännas i samband med budgetarbetet.

Underskott ska amorteras inom fem år. En nämnd som redovisar negativt resultat (underskott) under tre år i följd kan på initiativ av kommunstyrelsen och efter dialog med berörd nämnd bli föremål för en särskild genomgång/analys och beslut om särskilda åtgärder.

I anslutning till bokslutsberedningen ska nämnden lämna en skriftlig analys och kommentar till resultatets uppkomst. Om årsresultatet är ett underskott och detta medför att det balanserade egna kapitalet blir negativt ska nämnden vid bokslutsöverläggningarna, eller vid annat tillfälle inom två månader, lämna kommunstyrelsen ett åtgärdsprogram där nämnden redovisar hur underskottet ska täckas.

Om en nämnd planerar ta i anspråk medel av väsentlig storlek ur det balanserade egna kapitalet (balanserat resultat) ska nämnden redovisa detta under den dialog med kommunstyrelsens arbetsutskott som föregår kommunstyrelsens förslag till budgetramar.

Kommunfullmäktige fastställer nämndens resultaträkning och egna kapital (balanserat resultat) i samband med att årsredovisningen behandlas.